

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยสภาพและปัญหาการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 นี้ ผู้วิจัยได้เสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่อไปนี้ คือ

1. การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
2. โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
3. การแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา
4. เขตการศึกษา 12
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ลักษณะการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาต่อจากระดับประถมศึกษา และต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งสำรวจความสามารถและความถนัดของผู้เรียน เพื่อวางแผนการประกอบอาชีพ และการเตรียมตัวศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป นับเป็นการศึกษาที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต คือผู้เรียนจะมีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่น การจัดการศึกษาระดับนี้ในแต่ละประเทศมีความคล้ายคลึงกันในหลักการทั่วไป จะมีเพียงรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้นที่ต่างกันตามลักษณะของสังคม ลักษณะการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย ดังที่สัญญา รัตนวรารักษ์ (ม.ป.ป. : 37-39) กล่าวไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. การมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาระดับกลาง (Intermediate Education) ซึ่งเป็นระดับที่ต่อมาจากระดับต้น คือประถมศึกษา (Primary Education) และเป็นระดับก่อนที่จะถึงระดับสูงคืออุดมศึกษา (Higher Education) จึงเป็นการศึกษาที่พัฒนาความรู้ความสามารถในระดับต้นให้สูงขึ้น พร้อมทั้งจะก้าวเข้าสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไปตามความสามารถและความถนัดของผู้เรียน

2. การมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่จัดสำหรับเด็กวัยรุ่น (Education for Adolescence) เป็นการศึกษาที่จัดให้สำหรับผู้เรียนที่มีอายุระหว่าง 12-19 ปี เป็นการแนะแนวทางและส่งเสริมการพัฒนาของวัยรุ่นให้มีคุณลักษณะต่าง ๆ ของการเป็นพลเมืองที่ดี เพื่อเตรียมพร้อมที่จะออกไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพก็ได้

3. การมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาระดับสุดท้ายที่อยู่ในการควบคุมดูแล เป็นการศึกษาที่ผู้เรียนอยู่ในการควบคุมดูแลอย่างเอาใจใส่ของครูเป็นระดับสุดท้ายแล้ว นับตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเป็นต้นมา หลังจากนั้นแล้วผู้เรียนจะเรียนอย่างเป็นอิสระแบบผู้ใหญ่ ดังนั้นในระดับมัธยมศึกษาจึงจำเป็นต้องฝึกฝนอบรมให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้ใหญ่ที่ดี และรับผิดชอบในการดูแลตนเองได้

4. การมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาไม่บังคับ (Non-Compulsory Education) เป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เรียน แต่ไม่บังคับให้ทุกคนต้องเรียนเหมือนประถมศึกษา ไม่เป็นการเรียนแบบให้เปล่า แต่อย่างไรก็ตามในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 มีนโยบายให้ขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้ประชาชนได้ศึกษาอย่างทั่วถึง ซึ่งในอนาคตมีความเป็นไปได้ที่จะขยายการศึกษาภาคบังคับถึงระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

5. การมัศึกษามีหน่วยงานรับผิดชอบหลายหน่วยงาน เช่น

5.1 กรมสามัญศึกษา รับผิดชอบดูแลโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญของรัฐ ที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั้งหมด

5.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน รับผิดชอบดูแลโรงเรียนราษฎร์ทุกประเภท

5.3 กรมการฝึกหัดครู รับผิดชอบดูแลโรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูต่าง ๆ

5.4 ทบวงมหาวิทยาลัย รับผิดชอบดูแลโรงเรียนสาธิตของคณะครุศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

5.5 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รับผิดชอบดูแลโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จัดให้มีการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาบางแห่ง

หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ได้ดำเนินงานไปตามจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติสนองความต้องการของสังคมและบุคคล โดยใช้หลักสูตรเดียวกันในการเรียนการสอน มีข้อ

แตกต่างกันเฉพาะวิชาเลือกบางวิชา ซึ่งเปิดโอกาสให้สถานศึกษาจัดตามความต้องการของสภาพท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

บทบาทหน้าที่ของการมัธยมศึกษา

ในระยะเวลา 6 ปี ของการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คือมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และ มัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี นับเป็นช่วงเวลาที่ยาวนานเพียงพอที่ผู้เรียนจะได้รับความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ตลอดจนได้รับการปลูกฝังจริยธรรมที่พึงามของสังคมจาก โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาอยู่ ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จะสามารถค้นพบ ความสามารถและความต้องการของตนเอง มีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพ หรือ ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ เพื่อความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของการมัธยมศึกษาอาจ จำแนกบทบาทหน้าที่ของการมัธยมศึกษา ออกเป็น 2 ด้าน ดังที่ สุจินต์ วิศวัตวิธานนท์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2526 : 26-30) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อผู้เรียน สังคม และชุมชน ดังมีรายละเอียดพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อผู้เรียน ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา มีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่นจึงจำเป็นต้องพัฒนาในทุก ๆ ด้านทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและเศรษฐกิจ เพื่อจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งการมัธยมศึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ดังนี้

1.1 บทบาทหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนด้านร่างกาย โรงเรียนมัศึกษามีหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับร่างกายและการรักษาสุขภาพอนามัย ให้ผู้เรียนรู้จักรักษาสุขภาพ รู้จักออกกำลังกาย โดยจัดให้มีการสอนวิชาสุขศึกษา และพลศึกษา ส่งเสริมการเล่นกีฬา และแข่งขันกีฬาภายในและภายนอกสถานศึกษา เป็นต้น

1.2 บทบาทหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนด้านสติปัญญา โรงเรียนมัศึกษามีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสติปัญญาให้แก่ผู้เรียนดังต่อไปนี้

1.2.1 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สำคัญ และจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต และเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อของผู้เรียน

1.2.2 สร้างเสริมผู้เรียนให้มีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ ตลอดจนการถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับมา มีข้อน่าสังเกตว่าการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา นี้ เป็นการค้นคว้าหาความรู้ด้วยการอ่านเป็นประการสำคัญ ผู้เรียนจึงได้รับการพัฒนาการอ่านและฝึกนิสัยใฝ่รู้อยู่เสมอ

1.2.3 สร้างเสริมและปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ติดตามความเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีตลอดจนความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว และรอบ ๆ โลกอยู่เสมอ เพื่อจะได้รู้รอบและปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงได้

1.2.4 สร้างเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน มีเหตุมีผลแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุข

1.3 บทบาทหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนด้านอารมณ์ โรงเรียนมัธยมศึกษามีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาด้านอารมณ์แก่ผู้เรียนดังต่อไปนี้

1.3.1 สร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ และให้รู้จักระวังสุขภาพจิตของตนให้ดีอยู่เสมอ

1.3.2 พัฒนาจิตใจของผู้เรียนให้มีศีลธรรมอันดี รู้จักหน้าที่ของตนเอง เพื่อจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต

1.3.3 ปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักบริหารเวลา เพื่อจะได้ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมมากที่สุด

1.4 บทบาทหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนด้านสังคม โรงเรียนมัศึกษามีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาด้านสังคมแก่ผู้เรียน ดังต่อไปนี้

1.4.1 เสริมสร้างความมีมนุษยสัมพันธ์ให้กับผู้เรียน โดยจัดสภาพการณ์ภายในชั้นเรียน และภายในโรงเรียนให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มมีความสามัคคี ร่วมมือกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลควบคู่กันไป

1.4.2 เสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี ให้กับผู้เรียนโดยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้ และเข้าใจในสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

1.4.3 สร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

1.4.4 สร้างเสริมให้ผู้เรียนมีสัมพันธภาพและทัศนคติอันดีต่อชาวโลก

1.5 บทบาทหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนด้านเศรษฐกิจ โรงเรียนมัศึกษามีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจให้แก่ผู้เรียน ดังต่อไปนี้

1.5.1 อบรมสั่งสอนให้ใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสม รู้จักเลือกซื้อของอุปโภคบริโภค ไม่ฟุ่มเฟือย

1.5.2 ให้ความรู้เกี่ยวกับครอบครัว วิธีการดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวอย่างสงบสุข รู้จักดูแลรักษากันและบริเวณบ้านให้สวยงาม สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย น่าอยู่อาศัยอยู่เสมอ

1.5.3 ให้โอกาสและแนวทางในการสำรวจความถนัด และความสนใจของผู้เรียน โดยเปิดสอนวิชาต่างๆ อย่างกว้างขวาง

1.5.4 จัดให้มีการแนะแนวอาชีพ พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเป็นแนวทางให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ตามความถนัดและความต้องการของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5.5 ฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้ ตามความสามารถและตามความสนใจ ทั้งนี้ได้จัดให้มีกิจกรรมในและนอกหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

2. บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อสังคมและชุมชน นอกจากบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาจะมีต่อตัวผู้เรียนแล้ว ยังมีบทบาทหน้าที่แพร่ขยายไปสู่สังคมและชุมชนด้วย โดยทำหน้าที่สำคัญในการช่วยสร้างสรรค์และพัฒนาบุคคลอันเป็นสมาชิกของสังคมให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ โรงเรียนมัศึกษามีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมและชุมชนดังต่อไปนี้

2.1 บทบาทในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียน ซึ่งอยู่ในวัยรุ่นที่จะเป็นผู้ใหญ่ต่อไป มรดกทางวัฒนธรรมนั้นมีหลายรูปแบบที่โรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ถ่ายทอดให้ผู้เรียน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับศิลปวิทยาการที่ได้ปฏิบัติ หรือมีสืบทอดกันมาจากชนรุ่นก่อน ๆ ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างและจุดหมายของสังคม เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายของประเทศตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของบุคคลในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม

2.2 บทบาทในการเป็นสังคมจำลองที่จัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ถึงการดำรงชีวิตในสังคม เพื่อผู้เรียนจะได้มีความสามารถในการปรับตัว และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมเมื่อได้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว

2.3 บทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณลักษณะร่วม ของความเป็นสมาชิกที่พึงปรารถนาในสังคมในทุก ๆ ด้าน โดยจัดให้นักเรียนที่มีความแตกต่างกันทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ให้เข้าร่วมกิจกรรมและมีประสบการณ์เดียวกันด้วยความเสมอภาค ส่งเสริมให้ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เพื่อพัฒนาความเข้าใจและแนวคิดร่วมกัน เช่น แนวคิดร่วมกันในด้านสิทธิหน้าที่ของพลเมืองดี เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้นภารกิจในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนสมาชิกทุกคนในชุมชนนับว่าเป็นงานที่สำคัญมาก โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องให้บริการชุมชน ช่วยเหลือชุมชน และในขณะเดียวกันก็ได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนด้วย เป็นการร่วมมือกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน เช่น โรงเรียนอาจให้บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ หรือให้บริการในด้านบุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิของโรงเรียนไปให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน เป็นต้น ส่วนชุมชนก็ให้ความร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียน เช่น จัดหาทุนการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่าง ๆ มอบให้ทางโรงเรียน เป็นต้น

บทบาทหน้าที่ของการมัธยมศึกษาที่มีต่อผู้เรียน สังคมและชุมชนนั้น อาจสรุปได้ว่าการมัศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้แก่สมาชิกที่เป็นวัยรุ่นของชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และเศรษฐกิจ และเป็นการช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของบุคคลในสังคมให้สูงขึ้น ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ เป็นสนามฝึกประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียนที่มีผลสืบเนื่องไปถึงสังคม ช่วยสนองแนวทางการประกอบอาชีพของชุมชน โดยจัดเนื้อหาวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม พร้อมทั้งช่วยแก้ปัญหาบางปัญหาให้แก่สังคมด้วยการให้ความรู้ และคำแนะนำที่ถูกต้องหรือเป็นผู้นำในการแก้ปัญหาให้สังคม และประการสำคัญโรงเรียนมัธยมศึกษา มีหน้าที่สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อประโยชน์ในการประสานประโยชน์ ในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

นโยบายเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา

การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบัน เป็นการศึกษาที่ไม่บังคับ เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความต้องการที่จะเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้เรียน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นับว่าเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการมัศึกษามากที่สุด เพราะมีโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาทั่วราชอาณาจักรมากที่สุด กรมสามัญศึกษามีนโยบายโดยรวมในการจัดการมัธยมศึกษา ตามที่นักวิชาการศึกษามีชื่อเสียง ทองอินทร์ วงศ์โสธร และไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2528 : 329-330) ได้กล่าวไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. จัดและขยายโรงเรียนมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น ให้กระจายไปในท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าเรียนได้อย่างเสมอภาค โรงเรียนที่เปิดใหม่ส่วนมากจะเป็นโรงเรียนสหศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและสภาพเศรษฐกิจที่เป็นจริงในปัจจุบัน

2. ปรับปรุงมาตรฐานการเรียนการสอนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเจริญทางด้านจริยธรรม สติปัญญา ร่างกาย และจิตใจ ให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. ปรับปรุงและส่งเสริมให้โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนมีคุณภาพทัดเทียมกัน เพื่อป้องกันการเลือกที่เรียนเฉพาะโรงเรียนที่มีชื่อเสียง

4. ส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาการงาน และอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาการเกษตร เป็นต้น

5. สนับสนุนให้ท้องถิ่นและผู้มีจิตศรัทธา ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน อันเป็นการระดมสรรพกำลังทางการศึกษาจากท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่

6. จัดและส่งเสริมให้มีการก่อตั้งองค์การและกิจกรรมในโรงเรียน เพื่อให้สถาบันครอบครัวและท้องถิ่นมีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนานักเรียนร่วมกับโรงเรียน

7. จัดให้มีการทดลองค้นคว้า ศึกษาวิจัย เพื่อวางแผนและปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน และการจัดมัธยมศึกษา

8. จัดการประสานงานกับกรมวิชาการ ผลิตคู่มือและเอกสารเกี่ยวกับการเรียนการสอน รวมทั้งอุปกรณ์หรือสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด

นอกจากนี้ กรมสามัญศึกษา (2539 : 39-40) ยังกำหนดนโยบายและทิศทางในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาในปี 2539 มีความชัดเจนเหมาะสม และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

ด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมสามัญศึกษาจะขยายโอกาสการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นตามความเหมาะสม และจะขยายการรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายให้มากยิ่งขึ้น สนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนใกล้บ้านโดยไม่ต้องสอบคัดเลือก สำหรับนักเรียนที่อยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกล ซึ่งมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะจัดตั้งโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน จะสนับสนุนให้ได้เข้ารับการศึกษานอกระบบมัธยมศึกษาที่มีอยู่เดิม โดยการจัดรถรับ-ส่ง การจัดจักรยานให้ยืม จัดที่พักนักเรียนและการสนับสนุนค่าพาหนะในการเดินทางมาเรียน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็น

ในด้านคุณภาพ กรมสามัญศึกษาจะสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอน ได้ อย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยให้มีการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กรมสามัญศึกษาจะสนับสนุนให้ โรงเรียนที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนด้านนี้ ได้พัฒนานักเรียนเป็นพิเศษ สนับสนุนให้นักเรียนได้เรียน รู้โดยการปฏิบัติให้มากขึ้น รวมทั้งจัดสื่อและอุปกรณ์ที่ทันสมัยให้เพียงพอ และให้นักเรียนได้ เรียนคอมพิวเตอร์อย่างกว้างขวางและทั่วถึง
2. ด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน กรมสามัญศึกษาจะมุ่งสนับสนุนให้ โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน โดยจัดประสบการณ์การ เรียนที่ส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ กระบวนการกลุ่ม และพัฒนาความรับผิดชอบ ความอดทน และความซื่อสัตย์ และให้เรียนรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติ และประกอบอาชีพระหว่างการศึกษา อย่างครบวงจร ให้มีการพัฒนาสื่อช่วยสอน การจัดการศึกษาโดยสื่อทางไกล พัฒนาการเรียนรู้ ด้านภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ที่จำเป็น การจัดบรรยากาศให้ทุกพื้นที่ของ โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการปรับปรุง พัฒนาการแนะแนวการศึกษา และการพัฒนาสหกรณ์โรงเรียนที่มุ่งเน้นการให้การศึกษา และการมีส่วนร่วม
3. ด้านการผลิตและพัฒนาครู กรมสามัญศึกษาจะสนับสนุนให้มีการพัฒนาครู ผู้ บริหาร ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรอื่น ๆ ในเรื่องวิทยาการทันสมัยที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติ งาน โดยเน้นการพัฒนาครูในเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริม การพัฒนาครูตามโครงการคุรุทายาท และการส่งเสริมสวัสดิการครูในด้านต่าง ๆ อย่างทั่วถึง
4. ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย กรมสามัญศึกษาจะส่งเสริมให้โรงเรียน จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่ม วัฒนธรรมกลุ่ม ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ ประชาธิปไตย รวมทั้งการจัดกิจกรรมชมรมให้ชุมชน เอกชน นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้นำ ท้องถิ่น มีส่วนร่วมจัดการศึกษาในรูปของคณะกรรมการ เป็นวิทยากร เป็นสถานที่ฝึกอบรม นักเรียน ฯลฯ นอกจากนี้จะสนับสนุนให้โรงเรียนจัดบริการความรู้ด้านวิชาการ ข่าวสาร ข้อมูล และการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ แก่ประชาชนในท้องถิ่น
5. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ไทย กรมสามัญศึกษาจะส่งเสริม ให้โรงเรียนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่เน้นการใช้ภาษาไทยที่เหมาะสม ถูกต้อง การฟื้นฟู วัฒนธรรมไทยในชีวิตประจำวัน ในเรื่องการกราบ ไหว้ การเคารพผู้อาวุโส การนอบน้อมถ่อมตน การประนีประนอม และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งส่งเสริมการศึกษาศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นและรูปแบบอื่น ๆ

6. ด้านการพัฒนาสุขภาพพลานามัย กรมสามัญศึกษาจะสนับสนุนให้โรงเรียนได้พัฒนาด้านการกีฬา และการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม เพื่อพัฒนาสุขภาพกายและจิต และปลูกฝังนิสัยรักการออกกำลังกายของนักเรียน รวมทั้งการเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ที่มุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันทางความคิดป้องกันสารเสพติด และโรคเอดส์ ให้กับนักเรียน

สำหรับด้านการบริหารและการกระจายอำนาจ กรมสามัญศึกษาจะมุ่งเน้นการพัฒนา ระบบการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล โดยเฉพาะการประเมินผลและรายงานผลด้านคุณภาพ รวมทั้งการส่งเสริมการกระจายอำนาจ โดยจัดให้มีคณะกรรมการมัธยมศึกษา ทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับโรงเรียนเป็นที่ปรึกษาในการจัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการจัดการมัธยมศึกษาที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในแต่ละระดับยิ่งขึ้น

สำหรับนโยบายที่ถือว่าเป็นกรอบของการจัดการมัธยมศึกษา ของทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบการมัธยมศึกษาทั่วประเทศนั้น ได้แก่ นโยบายที่ปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ซึ่งกล่าวว่า “ ให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน รัฐพึงเร่งรัดและขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนอย่างทั่วถึง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535 : 12)

นอกจากนโยบายที่กล่าวถึงการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาโดยตรงตามที่ได้กล่าวแล้วนั้น แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กล่าวถึงแนวนโยบายการศึกษาข้ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้บรรลุตามหลักการและความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2535 : 12 - 13) ไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. จัดระบบเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง และต่อเนื่องตลอดชีวิต
2. จัดการศึกษาและส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูที่เป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการของเด็ก ตามสภาวะความต้องการพื้นฐานตามวัยตั้งแต่ปฏิสนธิ และการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
3. ปฏิรูปการฝึกหัดครูและการพัฒนาครูประจำการ โดยมุ่งให้เป็นการพัฒนาวิชาชีพเฉพาะ เพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นครู พัฒนาความรู้ความสามารถทั้งทางวิชาชีพครู และวิชาการให้ได้มาตรฐานและยกฐานะของวิชาชีพครูให้สูงขึ้น
4. ปรับปรุงเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอนทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษา ให้สนองต่อหลักการและสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่ตั้งไว้

5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกระดับรวมทั้งประชาชนโดยทั่วไป มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อการสื่อสาร เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาความคิด และองค์ความรู้ และเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมของชาติ
6. ส่งเสริมให้มีการเรียนภาษาต่างประเทศ ที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวาง เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า การติดต่อสื่อสารในด้านวิทยาการ การค้า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม
7. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา และองค์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอน และต่อการส่งเสริมการเรียนรู้
8. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ เพื่อขยายบริการการศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนและกระจายความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ไปสู่ประชาชนและชุมชนได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว
9. ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของครอบครัว ชุมชน สถาบันทางสังคมอื่น ๆ และสื่อมวลชน ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการของการศึกษาก่อนนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
10. สนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบและวิธีการที่เอื้อให้ผู้มีปัญญาเลิศ หรือมีความสามารถพิเศษได้พัฒนาอัจฉริยภาพของตน
11. สนับสนุนการขยายบริการการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ สังคม และผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และอารมณ์ให้กว้างขวางและทั่วถึงโดยเร็ว
12. ปรับปรุงระบบบริหารการศึกษาให้มีเอกภาพ ด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งให้กระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น และสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการภายในของสถานศึกษา และสนับสนุนให้บุคคลและองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการจัดการศึกษาของชุมชน
13. ส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้น ให้มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหาร และการจัดการ สามารถพึ่งตนเองได้ โดยรัฐให้การสนับสนุนด้านวิชาการ ทรัพยากร การอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน และการรับรองมาตรฐาน
14. ระดม จัดสรร และใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม นอกจากนี้แล้ว กระทรวงศึกษาธิการ (2533 : 367-368) ได้กล่าวถึงนโยบายการจัดการมัธยมศึกษาไว้ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เร่งพัฒนาการศึกษาโดยมุ่งที่ผู้เรียน โดยคำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศ ตลอดจนมีความสามารถที่จะเป็นผู้ประกอบการได้
2. เร่งพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งในด้านเนื้อหาสาระและกระบวนการ
3. เร่งกระจายโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขวางและเป็นธรรม ยกเว้นการศึกษา ขั้นพื้นฐานของปวงชนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถพิเศษ
4. เร่งจัดเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น หลากหลายในรูปแบบและวิธีการเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
5. เร่งพัฒนาครูอาจารย์ให้มีความรู้ ความสามารถในการสอนเชิงวิเคราะห์ มีความ ใฝ่รู้เป็นแบบอย่างที่ดี
6. ส่งเสริมให้หน่วยงานการศึกษาในส่วนภูมิภาคและสถานศึกษา ให้มีความคล่องตัวในการบริหาร และการจัดการศึกษามากขึ้น รวมทั้งให้มีการระดมและใช้ทรัพยากรในการจัด การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
7. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา ที่นอกเหนือจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาที่เป็นความต้องการเฉพาะกลุ่มคน และการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการ ของ ตลาดแรงงาน โดยเน้นในด้านคุณภาพ
8. เร่งพัฒนาระบบข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศทางการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อการวางแผนการบริหารและจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวนโยบายการจัดการมัธยมศึกษาดังที่ได้กล่าวแล้ว พอสรุปได้ว่ารัฐบาล มีนโยบายที่จะจัดการมัธยมศึกษาให้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน โดยกำหนดนโยบายใน การส่งเสริม ปรับปรุงและพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งด้านสถานศึกษา บุคลากร การจัดการเรียน การสอน และการบริหารจัดการ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มี คุณภาพอย่างทั่วถึง

ปัญหาการมัธยมศึกษาในปัจจุบัน

การมัธยมศึกษาเป็นช่วงการศึกษาระหว่างประถมศึกษากับอุดมศึกษา เป็นช่วงเชื่อม ต่อของการศึกษาระดับพื้นฐานกับการศึกษาระดับสูงสุด จึงนับว่ามีความสำคัญไม่น้อยกว่าระดับ อื่น ๆ เพราะการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจัดให้กับเด็กวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่จะออกไปเป็นกำลัง สำคัญของชาติ ส่วนหนึ่งได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไปอีก ส่วนหนึ่งเป็นแรงงานที่สำคัญของ

ชาติ การจัดการศึกษาทุกระดับต้องประสบกับปัญหาทั้งสิ้น มากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป สำหรับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบันมีปัญหาดังที่ สัณญา รัตนวราภรณ์ (ม.ป.ป. : 84-86) กล่าวไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. จำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีจำนวนไม่มาก นักเรียนที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่มีโอกาสเรียนต่อเป็นจำนวนมาก เนื่องจากผู้ปกครองมีฐานะยากจน นักเรียนอาศัยอยู่ในถิ่นที่ห่างไกลจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ทำให้ไม่สะดวกในการไปเรียนต่อ และตัวผู้ปกครองเองไม่เห็นประโยชน์ของการเรียนต่อ ผู้ปกครองพอใจที่จะให้เด็กออกมาช่วยงานหรือช่วยหารายได้มากกว่าให้ไปเรียนหนังสือ และจากสภาพความเป็นจริง เด็กที่ได้เรียนต่อเมื่อสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้ว ส่วนหนึ่งก็ยังไม่มียางทำจึงไม่สนใจให้ผู้ปกครองเห็นคุณค่าของการเรียนต่อ จากปัญหาข้อนี้จึงจำเป็นต้องปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอนให้มีวิชาชีพ ที่นักเรียนได้เรียนแล้วสามารถออกไปประกอบอาชีพได้ตามความต้องการของผู้ปกครอง

2. ความแตกต่างระหว่างขนาดของโรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีความได้เปรียบทางสังคมและเศรษฐกิจมากกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ทั้งในด้านการคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียน วัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอน บุคลากรและงบประมาณ เป็นต้น นักเรียนเองก็นิยมเข้าเรียนต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและมีขนาดใหญ่ ในขณะที่โรงเรียนขนาดเล็กไม่มีโอกาสคัดเลือกนักเรียน

3. การเรียนการสอนวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทำได้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรได้วางไว้ จึงไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหานักเรียนที่สำเร็จการศึกษาแล้วไม่มีงานทำได้ อุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามหลักสูตร ได้แก่ งบประมาณมีจำนวนจำกัด อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ บุคลากรหรือครูผู้สอนมีความสามารถไม่ตรงกับวิชาชีพที่สอน ครูที่มีวุฒิทางวิชาชีพโดยตรงไม่ไปบรรจุในถิ่นทุรกันดาร และโรงเรียนเองก็ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการสำหรับฝึกอาชีพให้นักเรียนด้วย

4. โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มุ่งเน้นการสอนวิชาสามัญเพื่อให้นักเรียนสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ การเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตรไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจัง

5. การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาครูอาจารย์ให้มีความรู้ความสามารถ ตามแนวทางของหลักสูตรใหม่ทำได้ไม่เต็มที่เพราะงบประมาณ ในการอบรมมุ่งไปที่เขตการศึกษาและจังหวัดแล้วให้เขตการศึกษาและจังหวัดถ่ายทอดความรู้ไปยังครูผู้สอนอีกต่อหนึ่ง ทำให้ผู้สอน

ไม่ได้ความรู้เท่าที่ควร ครูส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสอนและมีความรู้ความสามารถที่ไม่แตกต่างกันไปจากเดิมมากนัก

6. การนิเทศการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ศึกษานิเทศก์มีการนิเทศไม่ทั่วถึง เพราะมีกำลังคนน้อย งบประมาณไม่เพียงพอ ส่วนการนิเทศภายในโรงเรียนยังทำได้ไม่แพร่หลาย โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจการนิเทศภายในเท่าที่ควร

ปัญหาต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ เมื่อพิจารณาแล้วมีความซับซ้อนและยุ่งยากในการแก้ปัญหา หากต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจัง จากผู้เกี่ยวข้องจึงจะสามารถแก้ปัญหาให้ลดลงได้ และจะทำให้การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ต่อไป

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

ตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519) กรมสามัญศึกษาได้มีโครงการเปิดโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อย เพราะมีโรงเรียนอยู่ใกล้บ้าน และจะเปิดโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอต่างๆ เพิ่มขึ้นปีละ 36 -50 โรงเรียน และ ในปี พ.ศ. 2518 กรมสามัญศึกษา ได้ดำเนินการโครงการเปิดโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบล ควบคู่ไปกับโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ ตามความต้องการทางด้านมัธยมศึกษาของท้องถิ่น ประกอบกับอิทธิพลทางการเมืองที่ต้องการให้บุตรหลานเรียนในท้องถิ่นมากขึ้น โดยไม่ต้องเดินทางไปศึกษาต่อในเมือง และในการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบล มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

1. ตำบลที่จัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา ต้องเป็นตำบลที่อยู่ห่างไกลจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอยู่เดิมเป็นระยะทางไม่น้อยกว่า 10 กิโลเมตร
2. โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอยู่เดิมในอำเภอนั้นต้องมีขนาดใหญ่พอสมควร คือมีห้องเรียนประมาณ 18 - 24 ห้องเรียน หรือมีนักเรียน ประมาณ 720 - 1,080 คน ซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการแก่โรงเรียนระดับตำบลได้
3. ตำบลที่ตั้งโรงเรียนมัศึกษานั้น ต้องไม่มีโรงเรียนราษฎรที่เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา
4. จำนวนนักเรียนที่จบประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ 7 และพร้อมที่จะเข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมปีที่ 1 และ มัธยมศึกษาปีที่ 1 ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าชั้นละ 80 คน หรือชั้นละ 2 ห้องเรียน

5. ที่ดินจะต้องมีไม่น้อยกว่า 35 ไร่ ตามเกณฑ์การจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาใน ส่วนภูมิภาค และพร้อมทั้งมีหลักฐานกรรมสิทธิ์ในการใช้ที่ดินถูกต้อง

6. ท้องถิ่นพร้อมที่จะสร้างอาคารเรียนชั่วคราวตามแบบของกรม ซึ่งมีจำนวนไม่น้อย กว่า 2 ห้องเรียน พร้อมทั้งจัดวัสดุ ครุภัณฑ์ที่จำเป็นในการเรียนการสอนให้ครบถ้วน และทำ การปรับปรุงพื้นที่ถนน สนาม เพื่อให้นักเรียนใช้ประโยชน์ได้

กรมสามัญศึกษา ได้ติดตามและศึกษาสภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดตลอด มา ตั้งแต่ช่วงของแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) สิ่ง que พบแสดงให้ เห็นว่า มีโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวนไม่น้อย ซึ่งแม้จะจัดตั้งมาแล้วเป็นเวลานานหลายปี แต่มีปริมาณ นักเรียนเพียง 1 ห้องเรียน มีอัตราการขยายตัวเป็นไปอย่างเชื่องช้า และบางโรงเรียนกลับลดลง อย่างเห็นได้ชัด ทั้งที่โรงเรียนมัธยมศึกษาอื่นมีปริมาณขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และจากการ ศึกษาถึงสาเหตุพบว่า สภาพทางเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ รวมทั้งความ ด้อยคุณภาพของโรงเรียนเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้นักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา หมดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาในระดับสูงที่ขึ้น โดยเหตุของการขาดแคลนทุนทรัพย์ และ นักเรียนที่ครอบครัวมีฐานะดีพอจะส่งนักเรียนไปเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาอื่น ๆ ที่มีคุณภาพดี กว่า (กรมสามัญศึกษา , 2527 อ้างถึงใน ชาตรี สกุลบุญมา, 2534 : 25-26)

จากการที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาแล้ว เสรี ลาซโรจน์ (2531 : 25) กล่าวว่า ปัญหาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กจะทวีมากขึ้น เพราะส่วนใหญ่ ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทยากจน หากการสนับสนุนจากกรมสามัญศึกษาลดลงแล้ว คุณภาพการ ศึกษาจะลดลงตามไปด้วย ความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในท้องถิ่นก็อยู่ในวงจำกัด ในปัจจุบันนี้ โรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในสภาพที่ต้องดิ้นรนช่วยเหลือตนเองอย่างเต็มกำลัง แม้แต่โรงเรียนที่เคย เข้าโครงการ มพช. ก็จะมีคามเพียงพอเฉพาะด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์หลักเท่านั้น ส่วนค่า วัสดุฝึก ค่าใช้สอย และค่าสาธารณูปโภคตลอดจนค่าบำรุงรักษาอุปกรณ์ที่ได้รับจะอยู่ในเกณฑ์ อัดคัดเช่นกัน

ในการแก้ปัญหาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก กรมสามัญศึกษาได้จัดทำโครงการ ต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือโรงเรียน และสนองนโยบายไปในเวลาเดียวกัน ซึ่งมีโครงการหลาย โครงการที่เลือกใช้ปฏิบัติเฉพาะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กเท่านั้น บางโครงการให้ความ ช่วยเหลือโรงเรียนโดยตรง บางโครงการให้ความช่วยเหลือโรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนได้ช่วยเหลือ ชุมชน หรือบางโครงการจัดทำเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในการขยายความเสมอภาคทางการ ศึกษาให้ทั่วถึงมากขึ้น

โครงการปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก (คปล.)

ในการกำหนดแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) กรมสามัญศึกษาได้กำหนดโครงการปรับปรุง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กเข้าไว้ในแผนด้วย โดยหวังว่าจะได้รับงบประมาณส่วนหนึ่ง เพื่อนำมาใช้ในโครงการนี้โดยเฉพาะ ในการอนุมัติแผนปรากฏว่าโครงการปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ได้รับการเห็นชอบ แต่ให้ใช้เงินในงบประมาณปกติของกรมสามัญศึกษา ในส่วนงานดำเนินการมัธยมศึกษามาเป็นค่าใช้จ่ายของโครงการ

โครงการปรับปรุง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ได้มีผลในทางปฏิบัติในปีการศึกษา 2527 และดำเนินการจนถึงปีการศึกษา 2529 การดำเนินงานของโครงการมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนในโครงการ ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเปิดสอนเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งจะมีปริมาณห้องเรียนเป็น 1 : 1 : 1 , 2 : 2 : 2 , 3 : 3 : 3 หรือ 4 : 4 : 4 ในปีสุดท้ายของแผนรวมทั้งสิ้น 240 โรงเรียน

2. การปรับปรุงโรงเรียน จัดสรรงบประมาณแก่โรงเรียนในโครงการฯ ให้มีอาคารเรียน อาคารประกอบ วัสดุครุภัณฑ์ และอุปกรณ์การศึกษาให้เพียงพอ เพื่อการจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรม และการจัดกิจกรรม รวมทั้งการปรับปรุงในด้านแสงสว่าง น้ำดื่ม น้ำใช้ และบริเวณโรงเรียน

3. การช่วยเหลือนักเรียน จัดสรรงบประมาณและระดมทุนจากภาคเอกชน เพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองนักเรียน ในลักษณะของการงดเว้นการเก็บเงินบำรุงการศึกษา และการจัดหนังสือเรียนให้นักเรียนยืมเรียน

4. การปรับปรุงบุคลากร จัดอัตรากำลังครูให้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการโดยเกณฑ์ซึ่งกำหนดขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างครบถ้วนทุกสาขาวิชา รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรที่โรงเรียนมีอยู่ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(กรมสามัญศึกษา , 2527 อ้างถึงใน ชาตรี สกุลบุญมา, 2534 : 28 - 29)

การแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ความหมายของการแนะแนว

ดวงเดือน พิศาลบุตร (2515 : 1) ให้ความหมายว่า การแนะแนวคือกระบวนการที่จะทำให้นักเรียนรู้ช่องทาง ที่จะใช้ความสามารถของตนที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และต่อสังคมให้มากที่สุด และรู้จักเลือกหรือตัดสินใจในสิ่งต่างๆ ได้อย่างฉลาดมีเหตุผลและถูกต้องนอกจากนั้นการแนะแนวยังช่วยให้นักเรียนได้รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม รู้จัก

ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สุริรัตน์ บุรณวัฒน์ (2526 : 4) สรุปความหมายของการแนะแนวว่า การแนะแนวเป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อบุคคลทุกคนไม่เลือกเพศและวัย ไม่ว่าจะอยู่ในสังคมชนิดใด เพื่อช่วยให้บุคคลเหล่านั้นได้พัฒนาทักษะสำคัญ 3 ด้าน คือ

1. การรู้จักตนเอง (self understanding) คือ รู้ถึงความต้องการ ความคิด ความสามารถ ความถนัด รวมทั้งขอบเขตจำกัดต่าง ๆ ของตนเองและยอมรับในลักษณะเหล่านี้
2. การรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม (self adjustment) คือ รู้จักวิธีที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเป็นสุข
3. การรู้จักตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง (self direction) คือ มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักใช้สติปัญญาความสามารถของตนแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ ได้อย่างฉลาด และเหมาะสม

วัชรีย์ ทรัพย์มี (2531 : 3) สรุปความหมายของการแนะแนวไว้ว่า การแนะแนว (Guidance) เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เขาสามารถนำตนเองได้ เป็นต้นว่า ตัดสินใจได้ว่าจะศึกษาด้านใด ประกอบอาชีพใด หรือแก้ปัญหายังไร และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุขความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน

Willey และ Strong (1957 : 17) กล่าวว่า การแนะแนว คือ การให้ความช่วยเหลือของบุคคลที่มีวุฒิภาวะ มีประสบการณ์และได้รับการฝึกฝนมาต่อบุคคลที่เขาเชื่อมั่นว่าจะสามารถช่วยได้ เมื่อบุคคลได้รับการแนะแนวแล้วเขาจะสามารถนำวิถีชีวิตพัฒนาความคิดที่จะตัดสินใจด้วยตนเอง และสามารถแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ ของเขาเองได้ด้วย

Jones (1979 : 7) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นการช่วยเหลือ ซึ่งบุคคลหนึ่งช่วยให้อีกบุคคลหนึ่งรู้จักเลือกตัดสินใจ รู้จักปรับตัว และมีความสามารถในการแก้ปัญหา

จากความหมายของการแนะแนวดังกล่าวไว้ข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การแนะแนวคือ กระบวนการที่จะช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อม รู้จักเลือกตัดสินใจ รู้จักเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และสามารถพัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุก ๆ ด้าน

หลักการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน

หลักการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนนั้น ดวงเดือน พิศาลบุตร (2515 : 5-6) กล่าวไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. บริการแนะแนวควรจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนทุกคน มิใช่จัดให้เฉพาะนักเรียนบางคนที่มีปัญหาเท่านั้น เพราะการแนะแนวมิใช่เป็นการแก้ปัญหาแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นการป้องกันปัญหาและเป็นการสร้างเสริมให้เด็กแต่ละคนมีความเจริญงอกงามมากขึ้นในทุก ๆ ด้าน เท่าที่แต่ละคนจะเป็นไปได้
2. การแนะแนวควรเป็นการช่วยให้นักเรียนสามารถช่วยตนเองได้ดีขึ้น นำตัวเองได้ดีขึ้นเป็นลำดับ ครูมิใช่เป็นผู้บอกให้นักเรียนทำตาม แต่ครูจะเป็นผู้แนะแนวทางหลาย ๆ แนวทางให้นักเรียนได้เลือกและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองสามารถช่วยตนเองได้มากขึ้นเป็นลำดับ
3. การแนะแนวจะจัดทำได้ดี และถูกต้องครูจะต้องมีสิ่งที่จะช่วยประกอบการพิจารณาคือต้องมีหลักฐานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเพียงพอ ที่จะนำมาประกอบการพิจารณาในการช่วยให้ นักเรียนได้เลือกและตัดสินใจวางแนวทางการศึกษา การประกอบอาชีพ การประพฤติปฏิบัติได้ถูกต้อง หลักฐานเหล่านี้ได้แก่ระเบียบสะสม และผลจากการทดสอบความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ซึ่งมีแบบทดสอบโดยเฉพาะจากการสังเกต การสัมภาษณ์ อย่างมีวิธีการและจัดบันทึกรวบรวมไว้และจากข้อมูลรายละเอียดข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและทันสมัย ซึ่งรวบรวมอย่างมีระบบ และระเบียบ และมีเทคนิค วิธีการที่ถูกต้อง
4. การแนะแนวจะต้องจัดให้ต่อเนื่องกันตลอดไป มีโครงการ แผนงานตลอดปี มิใช่จัดเฉพาะตอนใดตอนหนึ่งเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นเท่านั้น การศึกษาเพื่อให้รู้จักนักเรียนเป็นอย่างดี เป็นรายบุคคลตั้งแต่นักเรียนเข้าโรงเรียนจนกระทั่งออกจากโรงเรียนไป การสร้างเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ และอื่น ๆ เป็นเรื่องที่จะต้องทำต่อเนื่องกัน ถึงแม้จะริเริ่มทีละเล็กละน้อยก่อน แต่เมื่อทำต่อเนื่องกันและเพิ่มกิจกรรมและบริการต่าง ๆ ให้มากขึ้นตามความพร้อมของแต่ละโรงเรียนก็จะได้ผลดี โครงการแนะแนวที่ดีควรจะมีการประเมินผล เพื่อทราบข้อบกพร่องที่ควรแก้ไข
5. การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน จะต้องมีการประสานงานและร่วมมือกันในระหว่างครูและเจ้าหน้าที่ทุกคนในโรงเรียน จะจัดทำเพียงคนเดียวย่อมไม่ประสบผลดี และการ

ทำงานร่วมกันหลาย ๆ คนจะต้องมีหัวหน้าซึ่งเป็นผู้รู้ทางด้านนี้พอสมควร งานแนะแนวเป็นงานที่กว้างขวาง ละเอียดยิ่งต้องการความร่วมมือจากครูทุกคน ซึ่งครูทุกคนก็มีบทบาททางการแนะแนวอยู่แล้ว มากบ้างน้อยบ้างตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย และจะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลภายนอกโรงเรียน เช่น ผู้ปกครอง แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ด้วย ทั้งนี้ การดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์อย่างได้ผล จะมีส่วนช่วยเหลือเป็นอย่างมาก

6. การแนะแนวจะต้องทำควบคู่กันไปกับการสอน และการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก เช่น การแนะแนววิธีเรียน วิธีประพฤติปฏิบัติตัว วิธีแก้ปัญหาให้ได้ผลดีและอื่น ๆ ครูก็ควรทำควบคู่กันไปกับการสอนและการจัดกิจกรรมได้ตลอดเวลา

7. การแนะแนวจะได้ผลดี ควรมีบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นเช่นบริการศึกษานักเรียน เป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษาหารือ บริการจัดหางานและสถานที่เรียนต่อ บริการติดตามผล เป็นต้น

ผู้ที่กล่าวถึงหลักการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนไว้ในทำนองเดียวกัน คือ พนม ลีมาอารีย์ (2533 : 11-12) ซึ่งกล่าวไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน จะต้องมุ่งให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนทุกคน เนื่องจากนักเรียนทุกคนย่อมต้องการความช่วยเหลือจากโรงเรียนของตน และเป็นการให้บริการด้วยความเสมอภาคเป็นธรรม และเท่าเทียมกัน

2. การจัดบริการแนะแนวจะต้องกระทำอย่างเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องคือจัดอย่างเป็นระบบมีระเบียบแบบแผน มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่ทุกขั้นตอน จนกระทั่งบุคคลที่ได้รับการช่วยเหลือสามารถนำตนเอง และช่วยตนเองได้

3. ผู้ทำงานแนะแนวจะต้องยอมรับในความเป็นเอกัตบุคคล (Individual) ของนักเรียน นั่นคือ จะต้องมีความเข้าใจและยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) ซึ่งมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

3.1 บุคคลแต่ละคนย่อมมีลักษณะเฉพาะของตนเองจะไม่เหมือนคนอื่น ไม่ว่าจะรูปร่าง สติปัญญาความสามารถ อุปนิสัย ค่านิยม ความสนใจ ฯลฯ

3.2 บุคคลแต่ละคนย่อมมีพัฒนาการไปตามลักษณะเฉพาะของตนอย่างมีลำดับขั้นและต่อเนื่อง

3.3 บุคคลแต่ละคนย่อมมีกระบวนการแห่งการเปลี่ยนแปลงของตน ตามประสบการณ์ที่ตนเองประสบมาและตามแนวทาง หรือแผนการของตนที่วางไว้สำหรับอนาคต

4. การแนะแนวเป็นงานที่วางอยู่บนพื้นฐาน กระบวนการพฤติกรรมของบุคคลและเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของมนุษย์ ดังนั้น การแนะแนวจึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือและกลวิธีต่าง ๆ ทั้งที่เป็นแบบทดสอบ และไม่ใช้แบบทดสอบ เพื่อจะได้เข้าใจบุคคลแต่ละคน และเพื่อช่วยให้บุคคลแต่ละคนได้เข้าใจตนเอง เพื่อจะได้สามารถควบคุมพัฒนาการส่วนตัวของนักเรียนได้

5. ผู้ทำงานด้านการแนะแนวจะต้องเคารพในสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลแต่ละคน นั่นคือจะต้องยอมรับว่านักเรียนแต่ละคนมีอิสรภาพที่จะเลือกแนวทางชีวิตของตนเอง การเลือก และการตัดสินใจของนักเรียนควรเกิดจากการใช้วิจารณญาณของนักเรียนเอง ไม่ใช่เกิดจากการบังคับ

6. การแนะแนวถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการของการศึกษาดังนั้นการแนะแนวควรจะสอดแทรกอยู่ในกระบวนการสอนของโรงเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนแต่ละคนได้มีการพัฒนาตนเองทุกด้านอย่างมีบูรณาการ (Integration)

7. การแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนว (Counselor) - จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมทางการแนะแนวมาโดยเฉพาะ มีทั้งความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skills) ที่เหมาะสมและมีการจัดดำเนินการแนะแนวอย่างมีระบบ (Systematical Guidance)

8. ผู้ทำงานด้านการแนะแนวต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความเป็นประชาธิปไตย เป็นผู้ที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และจะต้องเป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

9. การจัดบริการแนะแนวจะได้ผลดีมีประสิทธิภาพ จะต้องเกิดจากความร่วมมือและความสมัครใจจากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน และนักเรียนผู้มารับบริการจะต้องมาด้วยความเต็มใจให้ความร่วมมือด้วย

10. ผู้ทำงานด้านการแนะแนวจะต้องเป็นผู้ที่สามารถเก็บรักษาความลับได้ เพราะถ้าเป็นผู้ที่ไม่สามารถเก็บรักษาความลับ ก็จะทำให้นักเรียนขาดความไว้วางใจและไม่ยินดีที่จะมารับความช่วยเหลือ

และจากคู่มือการปฏิบัติงานแนะแนวของศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ (ม.ป.ป.: 21-22) กล่าวถึง หลักการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนไว้ว่า

1. การจัดกิจกรรมแนะแนว ควรจะเน้นถึงความสำคัญของบทบาทครูในหน้าที่แนะแนว โดยเฉพาะครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ซึ่งมีความสัมพันธ์กับนักเรียนและใช้เวลาร่วมกับนักเรียนมากกว่าครูอื่น ๆ บทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา จึงมีความสำคัญ

อย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมแนะแนว ทั้งนี้ครูจะต้องวางแผนและดำเนินงานร่วมกันเพื่อการพัฒนาเด็ก ในด้านต่าง ๆ

2. ครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมแนะแนว โรงเรียนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากคณะครูทั้งหมด หมายความว่าก่อนที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวให้แก่นักเรียน คณะครูทุกคนสมควรที่จะมีความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง เป็นต้นว่าโรงเรียนต้องจัดกิจกรรมแนะแนวขึ้นด้วยความจำเป็นอย่างไร และมีวัตถุประสงค์อะไรบ้าง ตลอดจนครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารทุกคนมีหน้าที่อย่างไรบ้าง

3. การแนะแนวเป็นบริการ ซึ่งมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือนักเรียนในทุก ๆ ทางที่จะทำได้ จึงไม่ควรที่จะบังคับขัดขวางใจครูที่ไม่สนใจให้ทำงานด้านนี้เพราะจะไม่ได้ประโยชน์ แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า ในการจัดกิจกรรมแนะแนวนั้นจะเป็นที่ทราบกันแต่ในระหว่างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องแนะแนวเพียงสองสามคน แต่จะต้องชี้แจงให้ครูและเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารทุกคนเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง เมื่อครูทุกคนมีความเข้าใจชัดเจน ก็อาจจะมีความสนใจและอยากจะให้บริการแนะแนวเป็นขึ้นเป็นอัน และเป็นงานพิเศษนอกเหนือจากที่สอดแทรกอยู่ในการสอนประจำวันของตน ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับบริการและผู้ให้บริการจะต้องให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ จึงจะทำงานเป็นผลดีดังที่ประสงค์

4. การดำเนินงานแนะแนวจะต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องมีแผนงาน มีโครงการดำเนินงานตลอดปี มิใช่จัดทำช่วงใดช่วงหนึ่ง หรือเมื่อเกิดปัญหาขึ้นเท่านั้น

5. การจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียน จะต้องมีการประสานงาน และร่วมมือกันในระหว่างบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน โดยมีครูที่เป็นผู้รู้ทางด้านนี้พอสมควร เป็นผู้นำในการปฏิบัติงาน

6. กิจกรรมแนะแนวจะต้องทำควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียน เช่น การแนะแนววิชาเรียน การประพฤติปฏิบัติตน การแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น

7. โรงเรียนจะต้องให้การสนับสนุนเงินงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความราบรื่น

8. กิจกรรมแนะแนวที่จัดให้ต้องสนองและสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคล และจะต้องครอบคลุมด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และการพัฒนาบุคลิกภาพ

9. จะต้องมี การติดตามผลและประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ ให้ครบถ้วน

จากหลักการจัดบริการแนะแนวดังที่กล่าวมาแล้วนั้น พอจะสรุปได้ว่า ในการจัดบริการแนะแนวนั้นจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนทุกคนต้องสนองและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคล ยอมรับในความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน จัดให้ตามความสนใจของนักเรียน เพื่อให้ค้นพบความสามารถ ความสนใจ และความถนัด ตลอดจนความต้องการในการแก้ปัญหาของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เข้ารับบริการได้มีโอกาสพบแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และสามารถช่วยเหลือตัวเองได้มากขึ้น มีการจัดดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีแผนงานและโครงการดำเนินงาน โดยการประสานงานร่วมมือกันของครูทุกคนในโรงเรียน ครูทุกคนจะต้องมีความรู้ในเรื่องของการแนะแนว ผู้ทำงานแนะแนวจะต้องยอมรับในเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการจัดดำเนินงานแนะแนวควบคู่ไปกับการเรียนการสอน โรงเรียนต้องให้การสนับสนุนการดำเนินงานในทุก ๆ ด้าน และมีการวัดผลประเมินผลหาข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

ภารกิจด้านการจัดบริการแนะแนว

การแนะแนวเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อมสามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ, ม.ป.ป.: 1) ภารกิจด้านการจัดบริการแนะแนวสำหรับโรงเรียนในประเทศไทยนั้น กิตติมา ปรีดีดีลิก (2532 : 176) กล่าวว่า ภารกิจด้านการจัดบริการแนะแนวที่โรงเรียนควรจะต้องดำเนินการ มีดังนี้

1. บริการเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service) โดยทางโรงเรียนจัดทำประวัติส่วนตัว บุคลิกภาพ ลักษณะเฉพาะ ความถนัดตามธรรมชาติ และความสนใจเป็นพิเศษ ตลอดจนปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อเป็นแหล่งสำหรับหาข้อมูลเวลาที่จะให้คำปรึกษาหรือพิจารณาตัดสินใจอะไรลงไป จะช่วยให้ครูเข้าใจในตัวนักเรียนยิ่งขึ้น

2. การบริการเกี่ยวกับข่าวสาร (Information Service) โรงเรียนจะต้องหาวิถีทางและให้ข่าวสารแก่นักเรียน ไม่ว่าจะเป็นภายในโรงเรียน หรือข่าวสังคมภายนอก ลักษณะของข่าวสารอาจเป็นข่าวทางการศึกษา ทางอาชีพ และทางสังคม

3. บริการให้คำปรึกษา (Counseling Service) เป็นการให้บริการชนิดตัวต่อตัว โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาในทุกเรื่องที่นักเรียนต้องการความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาส่วนตัวทางสังคม และทางการติดยา

4. บริการหางานให้ทำ (Placement Service) เป็นการบริการหางานให้ทำตามความสามารถของแต่ละคน โดยติดต่อหน่วยงานที่มีความต้องการผู้เรียนสำเร็จในด้านต่าง ๆ มาให้บริการ พร้อมทั้งช่วยในการพิจารณาความเหมาะสมของแต่ละบุคคลด้วย โดยอาศัยข้อมูลส่วนตัวมาประกอบ

5. บริการติดตามผล (Follow-up Service) เป็นงานที่ทางฝ่ายแนะแนวต้องติดตามผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้วว่าประสบผลมากน้อยเท่าไร มีการติดตามนักเรียนผู้สำเร็จไปแล้วหลายคน และหลายรุ่น

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ (ม.ป.ป. : 2-4) ยังกล่าวว่าการแนะแนวมีขอบข่ายงาน 5 บริการ ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง โรงเรียนที่จะดำเนินงานแนะแนวอย่างได้ผลต้องจัดให้มีงานต่าง ๆ ครบทั้ง 5 บริการ คือ

1. บริการการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล เป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดหารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อทราบความสนใจ ความสามารถ ความถนัด เจตคติ ลักษณะนิสัย อารมณ์ ฯลฯ พร้อมทั้งสิ่งแวดล้อมของนักเรียน เช่น สภาพความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในบ้าน อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ครูรู้จักนักเรียน และนักเรียนรู้จักตนเองมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อนำเอาข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ต่อการดำเนินงานต่อไป

บริการการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล มีเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ และการทดสอบ เมื่อได้ผลจากการรวบรวมข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนแล้ว ก็จะนำผลเหล่านั้นมาเก็บไว้ในระเบียบสะสม ซึ่งจะเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2. บริการสนเทศ เป็นงานเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนโดยตรง เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการศึกษา อาชีพ และสังคม อย่างกว้างขวาง สามารถนำความรู้ความเข้าใจเหล่านั้นไปพิจารณาและตัดสินใจเลือกแนวทางประกอบอาชีพ และเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงบุคลิกภาพได้อย่างเหมาะสมกับอัตภาพ และสภาพที่เป็นจริงของสังคมต่อไป

ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้ให้แก่ นักเรียน หรือการให้บริการสนเทศนั้น มีวิธีการและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น จัดป้ายสนเทศ แจกเอกสาร จัดนิทรรศการ การสาธิต การบรรยาย

การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมุติ การออกเสียงตามสาย การจัดฉายภาพนิ่งหรือวีดิทัศน์ เป็นต้น

3. บริการให้คำปรึกษา เป็นงานที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม แล้วนำไปสู่การป้องกันปัญหา ตัดสินใจแก้ปัญหา หรือพัฒนาสิ่งที่ตนเองปรารถนาอย่างเหมาะสม โดยที่นักเรียนผู้ซึ่งได้รับบริการให้คำปรึกษาพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้นตามมาหลังจากการตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของตน

การให้คำปรึกษาจะใช้วิธีการสนทนา อย่างมีหลักการระหว่างครูกับนักเรียน ผู้ประสงค์ขอรับคำปรึกษา ครูที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนจะต้องใช้ความรู้ความสามารถที่ผ่านการฝึกฝนเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาดีพอสมควร จึงจะสามารถช่วยให้นักเรียนมองเห็นทางตัดสินใจของตนได้ การให้คำปรึกษามี 2 ประเภท ได้แก่ การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม

4. บริการจัดวางตัวบุคคล เป็นงานที่จะช่วยให้นักเรียนได้ตัดสินใจดำเนินตามแผนที่ได้วางไว้ได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ตลอดจนการจัดให้การช่วยเหลือได้เหมาะสมกับความต้องการ มีกิจกรรมสำหรับบริการจัดวางตัวบุคคลที่โรงเรียนควรจัดให้แก่นักเรียน เช่น การเลือกวิชาเรียนของนักเรียน การให้ทุนการศึกษา การจัดนักเรียนเข้าชุมนุม การจัดนักเรียนเลือกกิจกรรม การจัดหางานให้นักเรียนทำในระหว่างปิดเทอม หรือยามว่าง เป็นต้น

5. บริการติดตามและประเมินผล เป็นงานที่เกิดตามมาหลังจากการดำเนินบริการใด บริการหนึ่งสิ้นสุดลงเพื่อให้ทราบผลที่เกิดขึ้นแก่นักเรียนและผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ต่าง ๆ ตามโครงการ

บริการติดตามและประเมินผล สามารถแยกออกได้เป็น 2 งาน คือ งานติดตามผล และงานประเมินผล

งานติดตามผล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการช่วยนักเรียนแต่ละคนให้สามารถแก้ปัญหา และปรับปรุงตนในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และเพื่อนำข้อมูลที่ได้มานั้นไปใช้ประเมินผลการดำเนินงานนั้นๆ และอื่น ๆ ของโรงเรียน เครื่องมือ และวิธีการในการติดตามผลนั้นมีหลายชนิด เช่น การสำรวจ การสอบถามการสัมภาษณ์บุคคลผู้ใกล้ชิดกับนักเรียน หรือสัมภาษณ์นักเรียนโดยตรง เป็นต้น

งานประเมินผล มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพิจารณาถึงผลที่เกิดจากการดำเนินโครงการนั้นๆ ว่าจะมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด

นอกจากนี้ ราชตรี พัฒนรังสรรค์ (2527 : 17) ยังได้กล่าวถึงบริการแนะแนวในโรงเรียนไว้ทำนองเดียวกับกรมวิชาการ แต่ได้เพิ่มเติมงานวิจัยไว้ในบริการที่ 5 ด้วย

จากที่มีผู้กล่าวถึงภารกิจด้านการจัดบริการแนะแนวไว้ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ได้กล่าวถึง ภารกิจด้านการจัดบริการแนะแนวหลัก ๆ ที่คล้ายคลึงกัน คือ ครอบคลุมบริการทั้ง 5 บริการ ได้แก่ บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามและประเมินผล ซึ่งแต่ละบริการมีลักษณะพอสรุปได้ดังนี้

บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน โดยใช้เครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบ แล้วรวบรวมข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนไว้ในระเบียบสะสม ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนที่สะดวกต่อการนำไปใช้ประโยชน์

บริการสนเทศ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเสนอความรู้ ข้อมูล และสารสนเทศด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ การพัฒนาบุคลิกภาพ หรือการปรับตัว และเรื่องอื่น ๆ ที่นักเรียนควรทราบหรือต้องการ โดยใช้วิธีการและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น จัดป้ายสนเทศ แจกเอกสาร จัดนิทรรศการ การสาธิต การบรรยาย การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมุติ การออกเสียงตามสาย และการฉายภาพนิ่งหรือวีดิทัศน์ เป็นต้น

บริการให้คำปรึกษา เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษา เพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม ช่วยให้เกิดการตัดสินใจ การพิจารณาแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาสิ่งที่ตนเองปรารถนาอย่างเหมาะสม อันจะนำไปสู่การปรับตัวให้เป็นที่พอใจทั้งแก่ตนเองและสังคม โดยวิธีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม

บริการจัดวางตัวบุคคล เป็นงานที่ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการวางแผนการเรียน การศึกษาต่อ การเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับตนเอง และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดวางตัวบุคคล เช่น การเลือกวิชาเรียนของนักเรียน การให้ทุนการศึกษา การจัดนักเรียนเข้าชุมนุม การจัดนักเรียนเลือกกิจกรรม การจัดหางานให้นักเรียนทำในระหว่างปิดเทอม หรือยามว่าง เป็นต้น

การบริการติดตามและประเมินผล เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานใน 2 ลักษณะคือ งานติดตามผล และงานประเมินผล โดยงานติดตามผลเป็นงานที่ให้ความสนใจนักเรียนในลักษณะต่อเนื่องจากที่นักเรียนได้รับบริการแนะแนว เพื่อช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถแก้ปัญหาและปรับปรุงตนในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาไป

ใช้ในการประเมินผลการให้บริการแนะแนวต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งการประเมินผลระหว่างดำเนินงาน และการประเมินผล เมื่อการดำเนินงานสิ้นสุดลง โดยใช้วิธีการสำรวจ สอบถาม และสัมภาษณ์ เป็นต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ภารกิจด้านการจัดบริการแนะแนวดังกล่าวนี้ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาที่รับช่วงต่อจาก การศึกษาระดับประถมศึกษา ดังนั้นเด็กที่มาเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนมากจะมีอายุระหว่าง 12-19 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุของวัยรุ่นซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างจากเด็กประถมศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางด้านร่างกายก่อให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวลและปัญหาขึ้นในตัวเด็ก และ เด็กวัยรุ่นยังเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรง มีความสับสน ขาดการยั้งคิด เอาแต่ใจตนเอง ปรับตัวไม่ถูก เพราะเป็นวัยที่อยู่ระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นบางครั้งจึงมักได้รับการบอกจากผู้ใหญ่ว่า เป็นผู้ใหญ่แล้วไม่ควรทำตัวเป็นเด็ก ๆ แต่ในบางโอกาสก็จะได้รับการบอกจากผู้ใหญ่ว่า ยังเป็นเด็กอยู่ไม่ควรประพฤติหรือปฏิบัติตัวเช่นนั้น ทำให้เด็กวัยรุ่นไม่รู้ว่าตนควรจะวางตัวหรือปฏิบัติอย่างไรจึงจะเหมาะสม นอกจากนี้ เด็กวัยรุ่นยังมีความต้องการทางด้านจิตวิทยาต่างจากวัยเด็ก ความต้องการทางจิตวิทยาที่สำคัญของวัยรุ่น ได้แก่ ความต้องการเป็นอิสระจากพ่อแม่ คือ ไม่ต้องการให้บิดามารดาปฏิบัติกับตนเหมือนตนเป็นเด็กเล็ก ๆ อีกต่อไป แต่ในขณะเดียวกันเด็กวัยรุ่น ก็ยังต้องการความรัก ความเอาใจใส่จากบิดามารดาอยู่ นอกจากนี้วัยรุ่นยังต้องการมีอิสระในการคบเพื่อน การใช้จ่าย การซื้อเสื้อผ้า ความต้องการเป็นอิสระนี้ จะก่อให้เกิดปัญหาแก่เด็กอย่างรุนแรงได้ในกรณีที่พ่อแม่ไม่เข้าใจความต้องการของวัยรุ่น และมีการอบรมเลี้ยงดูอย่างเคร่งครัด เจ้าระเบียบใช้อำนาจบีบบังคับเด็กวัยรุ่นมากเกินไป

ดังนั้น โรงเรียนมัธยมศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กวัยรุ่น และพยายามหาทางให้ความช่วยเหลือนักเรียนของตน เพื่อช่วยให้วัยรุ่นเหล่านั้นผ่านช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตไปได้เหมาะสม

ความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา

พนม ลิมอารีย์ (2533 : 243-244) กล่าวว่า เมื่อทางโรงเรียนตระหนักดีว่าวัยรุ่น เป็นวัยที่มีความสำคัญมากต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในชีวิตของมนุษย์ และเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตและมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย

สำหรับการเปลี่ยนแปลงนั้น นอกจากจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางด้าน ร่างกายของวัยรุ่นแล้ว วัยรุ่นยังมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อมอีกด้วย นั่นคือวัยรุ่นต้อง ออกจากโรงเรียนประถมศึกษา และเข้ารับการศึกษาคือต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งหลักสูตร การเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา ก็มีความแตกต่างจากระดับประถมศึกษา เพราะหลักสูตร มัธยมศึกษาเป็นหลักสูตรแบบกว้างเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความสามารถ ความ ถนัดและความสนใจของตน วิชาที่ให้เรียนก็มีทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก ทำให้เด็กวัยรุ่น มี ปัญหาเกี่ยวกับการเลือกแผนการเรียนและเลือกวิชาเรียนเพิ่มขึ้นอีก นอกจากนี้ เด็กวัยรุ่นยังต้อง วางแผนการเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในอนาคตของตนอีกด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้ มีการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการก็ตระหนักถึง ปัญหา และข้อยุ่งยากต่าง ๆ ของนักเรียนมัธยมศึกษา จึงได้มีการกำหนดไว้ในหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร ว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องจัดให้มีบริการแนะแนวให้นักเรียนของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะต้องมีการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน อย่างน้อย 1 คาบต่อสัปดาห์ ตลอดเวลาที่นักเรียน อยู่โรงเรียน

ผู้ที่กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องจัด ให้มีบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ใน ทำนองเดียวกัน คือ ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2527: 135-136) ซึ่งกล่าวไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนระดับนี้มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ซึ่งอาจจะเป็น สาเหตุทำให้เกิดการปรับตัวที่บกพร่องไป เช่นความต้องการที่จะเป็นผู้ใหญ่ ทำให้นักเรียนเลียน แบบพฤติกรรมจากบุคคลในสังคม เช่น การสูบบุหรี่ เล่นการพนัน เป็นต้น ความจริงนักเรียนก็มี อิสระที่จะกระทำได้ แต่ยังไม่สมควรแก่เวลาที่เขาจะกระทำ ถ้าหากหางานทำมีรายได้ด้วยตนเอง แล้วสังคมอาจจะยอมรับพฤติกรรมเช่นนี้ก็ได้ ดังนั้นนักเรียนน่าจะได้รับการแนะแนวจากผู้แนะแนว เพื่อเป็นประโยชน์กับการดำรงชีวิต
2. นักเรียนอยู่ในระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์อย่างรุนแรง จนได้ชื่อว่า

"พายุบุแคม" ซึ่งอารมณ์ดังกล่าวแล้วจะมีผลเสียต่อการควบคุมตนเอง ทำให้เข้ากับคนอื่นไม่ได้ และมีกิจกรรมไม่เหมาะสม ถ้าหากได้รับการแนะแนวอาจจะทำให้นักเรียนเข้าใจตนเองดีขึ้น และพยายามปรับปรุงลักษณะทางอารมณ์ให้ดีขึ้น และสร้างพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดีต่อไป

3. นักเรียนอยู่ในระยะที่จะต้องตัดสินใจเลือกการศึกษาชั้นสูง การเรียนในระดับนี้มีความสำคัญมาก อาจจะมีใครสักคนจะเรียนต่ออะไร อย่างไรก็ตามนักเรียนเองก็อาจจะไม่สามารถแยกแยะคุณลักษณะของตนเองได้ว่า ควรจะเรียนอะไรจึงจะเหมาะสมที่สุด ครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงมีบทบาทมากในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในด้านการเรียน การเลือกเรียนในสายวิชาต่าง ๆ ถ้าการแนะแนวประสบผลสำเร็จ หมายความว่านักเรียนจะเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โอกาสทางการศึกษาต่อไปก็ย่อมจะดีด้วย

4. นักเรียนอยู่ในระยะของการสำรวจโลกแห่งงานอาชีพ การสำรวจอาชีพนั้นอาจจะเป็นไปตามธรรมชาติ กล่าวคือ ได้พบเห็นบุคคลประกอบอาชีพต่าง ๆ ซึ่งการสำรวจเท่านั้น ไม่เพียงพอกับการที่จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จได้ ดังนั้น ผู้แนะแนวอาจจะมีกรให้การแนะแนวอาชีพแก่เด็ก ซึ่งจะเป็ผลดีอย่างยิ่งต่อการเลือกประกอบอาชีพของนักเรียนในอนาคตอย่างน้อยที่สุดก็รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเอง

5. นักเรียนมัธยมศึกษาได้รับอิทธิพลจากสังคมซึ่งกำลังมีการเปลี่ยนแปลง ปัจจุบันนี้นักเรียนเป็นจำนวนมากปฏิบัติตนเหมือนชาวตะวันตกมากขึ้น ทุกคนรู้สึกว่าจะมีเสรีภาพในการแสดงตนตามความต้องการ แม้แต่เรื่องที่สังคมไทยไม่ยอมรับในอดีต ปัจจุบันนี้ก็กลับกลายเป็นเรื่องธรรมดา ดังนั้นนักเรียนมัศึกษาน่าจะได้มีการแนะแนว เพื่อให้สามารถปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน สามารถแสดงพฤติกรรมอย่างประนีประนอมระหว่างความต้องการของตน และวัฒนธรรมไทย

นอกจากนี้ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ (ม.ป.ป. : 7-8) ยังได้กล่าวถึงความจำเป็นในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเรียน วิชาสามัญและวิชาอาชีพอย่างกว้างขวางตามความสนใจ ความสามารถ ความถนัดและลักษณะนิสัยของนักเรียน ตลอดจนทั้งให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนอีกด้วย การแนะแนวจะมีบทบาทช่วยให้นักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบัน มุ่งพัฒนานักเรียนทุกด้านเช่นเดียวกับหลักการของการแนะแนว การแนะแนวจึงมีส่วนช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้น

2. นักเรียนและผู้ปกครองต่างตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ของการเรียนต่อระดับสูงขึ้น ซึ่งการเรียนในระดับสูงขึ้นนั้นผู้ปกครองและนักเรียนจำเป็นต้องทราบข้อมูลรายละเอียดที่เกี่ยวข้องมากมาย เช่น ระดับการศึกษา ประเภทของการศึกษา หลักสูตร แผนการเรียน ค่าใช้จ่าย การประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ฯลฯ เพื่อช่วยประกอบการตัดสินใจ ฉะนั้น การแนะแนวจะช่วยป้องกันและแก้ปัญหา ทั้งช่วยลดความสูญเสียทางการศึกษาได้ด้วย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนค่อนข้างจะห่างเหินกัน ระบบครูประจำชั้นที่นักเรียนและครูเคยได้ใกล้ชิดสนิทสนมกัน เมื่อคราวเด็กอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาเปลี่ยนแปลงไป โดยระบบการบริหารการใช้หลักสูตร ครูจะต้องสอนเฉพาะวิชา และสอนหลายห้องเรียน โอกาสที่ครูจะรู้จักและคุ้นเคยกับนักเรียนมีน้อยลง ทำให้การแก้ไขปัญหา ป้องกันปัญหาและการส่งเสริมพัฒนาการ และความสามารถของนักเรียนแต่ละคนกระทำได้ยาก การแนะแนวจะช่วยให้แก้ปัญหาดังกล่าวได้

4. สภาพครอบครัวและสัมพันธภาพของบุคคลในสังคมเปลี่ยนแปลงไป นักเรียนจำนวนไม่น้อยประสบปัญหาอันเนื่องมาจากครอบครัว เช่น การอบรมเลี้ยงดู ฐานะทางเศรษฐกิจ และการหย่าร้างของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนขาดความรัก ความอบอุ่น ซึ่งจะเป็นเหตุให้เกิดปัญหาทางด้านจิตใจและการปรับตัว นอกจากนี้การช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมีน้อยลง นักเรียนปรับตัวอยู่ในสังคมได้ยากขึ้น การแนะแนวจะช่วยให้นักเรียนยอมรับและปรับตัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

5. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาอยู่ในวัยที่กำลังเตรียมตัวเพื่ออาชีพ และอาชีพในปัจจุบันมีมากมายหลายประเภท บางอาชีพยังต้องการคนทำงานเป็นจำนวนมาก บางอาชีพมีความต้องการคนน้อย คุณสมบัติของบุคคลที่จะทำงานอาชีพแต่ละอย่างก็แตกต่างกันไป การแข่งขันในการประกอบอาชีพมีมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาคนล้นงานในบางอาชีพและขาดคนทำงานในบางอาชีพ การแนะแนวจะช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเพื่อเตรียมตัว และตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนคิดงานอาชีพได้เอง

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้มีบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพราะการแนะแนวจะเป็นกระบวนการในการช่วยเหลือนักเรียนในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการศึกษา ด้านการประกอบอาชีพ ด้านส่วนตัว สังคมและการปรับตัว ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีวิตของนักเรียนที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพของตนเองและสภาพของสังคมสิ่งแวดล้อม

บทบาทของงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา

การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง เพราะเป็นบริการที่ช่วยให้ครูเข้าใจผู้เรียน ผู้เรียนเข้าใจตนเอง รู้และเข้าใจสภาพแวดล้อม รู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง ทั้งในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ ปรับปรุงตนเอง การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพอันเป็นหลักการทั่ว ๆ ไปของการให้การแนะแนว

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ (ม.ป.ป. : 17-20) ได้กล่าวถึงบทบาทของงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา ไว้โดยสรุปดังนี้

1. บทบาทในการบริหารหลักสูตร ในการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน เป็นภาระหน้าที่สำคัญของโรงเรียนอันดับแรก ซึ่งจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ของวิชาในหลักสูตร ในการบริหารหลักสูตรโรงเรียนจะต้องมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจโดยเฉพาะในส่วนที่หลักสูตรเปิดโอกาสให้มีการเลือกเรียนเสรี เพื่อที่จะจัดรายวิชาให้เลือกได้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ความถนัด ตลอดจนสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ข้อมูลส่วนนี้น่าจะเป็นภาระหน้าที่ของฝ่ายแนะแนวในโรงเรียนที่จะให้ข้อมูลสภาพท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจ สังคม ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ปกครองข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของการศึกษาและอาชีพ ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นต้น

บทบาทของงานแนะแนวในด้านนี้นั้นขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหารที่จะใช้หรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเหล่านี้ก็ยังเป็นประโยชน์ต่อการให้บริการแนะแนว เพราะจะทำให้มองเห็นแนวทางการจัดบริการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. บทบาทในการให้บริการแก่นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ในการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือส่วนได้เสียกับการศึกษาน่าจะได้เข้าใจว่าแต่ละคนกำลังทำอะไรอยู่ เช่น นักเรียนก็ควรรู้ว่าการเรียนไปนั้นมีความหมายแก่เขาเพียงใด เรียนไปเพื่ออะไร ผู้ปกครองก็ควรจะทราบว่าบุตรหลานของตนนั้นเรียนกันอย่างไร ผู้ปกครองมีแนวทางจะช่วยเหลือบุตรหลานของตนได้อย่างไร ภาระหน้าที่ของผู้ปกครองควรจะช่วยการศึกษาอย่างไร ชุมชนก็ควรจะเข้าใจบทบาทภาระหน้าที่ของโรงเรียนในชุมชน สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นั้น ฝ่ายแนะแนวของโรงเรียนควรมีบทบาทสำคัญในการประชาสัมพันธ์ รายละเอียดของเรื่องเหล่านี้ด้วยวิธีการผสมผสานหลาย ๆ วิธี เช่น จัดประชุมชี้แจง จัดทำเอกสารเผยแพร่ การออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองในหมู่บ้าน การเชิญมาพบกับครูที่โรงเรียน การจัดนิทรรศการ การใช้สื่อมวลชนในท้องถิ่น เป็นต้น

3. บทบาทการวางแผนการเรียนและการเลือกวิชาเรียน การเรียนในระดับมัธยมศึกษา นั้นจะต้องทำให้มีความหมาย ตอบให้ได้ว่าเรียนไปทำไม และผู้ตอบต้องเป็นผู้เรียนเอง ผู้จะตอบ คำถามนี้ได้อย่างมั่นใจจะต้องมีการวางแผนการเรียนของตน แผนการเรียนในที่นี้หมายถึงแผน การเรียนที่ผู้เรียนกำหนดขึ้นอาจจะมีครูที่ปรึกษาหรือครูแนะแนวคอยช่วยเหลือ

การที่ผู้เรียนจะวางแผนและเลือกวิชาเรียนได้อย่างมีเป้าหมาย จะต้องเป็นคนที่มี คุณสมบัติคือ รู้จักตัวเอง รู้ว่าตนเองต้องการอะไร มีความรู้ความสามารถด้านใด เพียงใด สุขภาพสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด สรุปก็คือ รู้คุณสมบัติของตนและยอมรับในสภาพที่ตนเป็นอยู่ นอกจากรู้จักตัวเองแล้ว จะต้องรู้สภาพแวดล้อม รู้ข้อมูลต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เช่น ข้อมูล เกี่ยวกับการศึกษาต่อ ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของเศรษฐกิจ สังคมตลอดจนการเมือง

ดังได้กล่าวแล้วว่า หลักสูตรนี้เปิดโอกาสให้เลือกได้อย่างกว้างขวาง ผู้เรียน คนใด ต้องการความเป็นเลิศทางวิชาการก็สามารถเลือกได้ ถ้าต้องการประกอบอาชีพเมื่อจบชั้นมัธยม ศึกษาแล้วก็ย่อมทำได้แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นโรงเรียนจะต้องมีครูที่ปรึกษาคอยช่วยเหลือสนับสนุน ส่งเสริม ให้สอดคล้องกับความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน

4. บทบาทในการเลือกกิจกรรม ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลายกำหนดให้ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมทั้งที่เป็นกิจกรรมตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กิจกรรม เน้นแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ และกิจกรรมอิสระของผู้เรียนตาม จำนวนคาบที่ได้กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรทั้งสองระดับ

บทบาทของงานแนะแนวของโรงเรียนในเรื่องนี้ จะอยู่ที่การให้ข้อมูลรายละเอียดของ การเลือกกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถจะจัดให้ได้ โดยให้ผู้เรียนได้เลือกให้เหมาะกับตัวเขามากที่สุด และกิจกรรมนั้น ๆ ส่งเสริมสมรรถภาพความรู้ความสามารถของเขา เช่นเดียวกับการเลือกรายวิชา ที่ผู้เรียนจะต้องรู้จักตัวเอง รู้จักกิจกรรม และรู้จักการตัดสินใจที่เหมาะสม ฝ่ายแนะแนวของโรง เรียนจะต้องจัดให้พร้อม ๆ กับการวางแผนและการเลือกวิชาเรียน

5. บทบาทในการส่งเสริมการเรียน ไม่ว่าโรงเรียนจะใช้หลักสูตรอย่างไร เมื่อผู้เรียน วางแผน เลือกวิชาที่เรียน ปฏิบัติตามเงื่อนไขของหลักสูตรแล้ว และเขาเริ่มเรียนตามแผนซึ่งเขาจะ ต้องเรียนในโรงเรียนอย่างน้อย 3 ปี หรือ 6 ปี ในขณะที่เขาอยู่ในโรงเรียน ภาระหน้าที่หรือบทบาท ของฝ่ายแนะแนวของโรงเรียนจะต้องให้บริการช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เขาประสบผลสำเร็จในการ

เรียนตามแผน ต้องให้บริการให้คำปรึกษาในการเรียน เสนอแนะวิธีการเรียนที่มีประสิทธิภาพ เสนอแนะการจัดบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการเรียน การให้บริการสอนซ่อมเสริม เสนอแนะวิธีแก้ปัญหาในการเรียน หรือการเปลี่ยนแผนในการเรียนหรือเปลี่ยนจุดหมายในการเรียน เป็นต้น

6. บทบาทในเรื่องการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ สภาพการณ์ต่าง ๆ นั้น มีอิทธิพลทำให้คนตัดสินใจต่างกัน บางคนจบการศึกษาระดับหนึ่งต้องการเรียนต่อไป บางคนก็ออกไปประกอบอาชีพ การเรียนในหลักสูตรนี้ก็มียุทธศาสตร์ดังกล่าว เพราะสามารถจะเลือกเรียนในทางวิชาการหรืออาชีพได้ บทบาทของแนะแนว คือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน สภาพแวดล้อม และการตัดสินใจดังกล่าวแล้วให้เขาตัดสินใจเอง เมื่อตัดสินใจอย่างไร โรงเรียนคงต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ส่งเสริมให้เขาไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการ ซึ่งบริการแนะแนวในโรงเรียนให้บริการเหล่านี้อยู่ครบถ้วนแล้ว

7. บทบาทในเรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับปรุงตนเอง จุดหมายของหลักสูตรกับจุดหมายของการแนะแนวสอดคล้องกัน ในการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะที่ต้องการ การที่จะพัฒนาคนให้สมบูรณ์นั้น กระบวนการฝึกอบรมในโรงเรียนมีส่วนสำคัญมากที่ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อให้เขาสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข ด้วยเหตุนี้กระบวนการแนะแนวจึงมุ่งปฏิบัติไปในเรื่องของการป้องกัน แก้ไข และสนับสนุนการดำเนินการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาที่สังคมไม่ต้องการ แต่เมื่อเกิดปัญหาแล้วก็หาทางแก้ไขให้สู่สภาพที่ดี และที่ดีอยู่แล้วก็สนับสนุนให้ดียิ่งขึ้น มุ่งที่จะส่งเสริมให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร โดยปกติฝ่ายแนะแนวของโรงเรียนดำเนินการในเรื่องนี้อยู่แล้ว เช่น การฝึกการจัดนิทรรศการ การสาธิต การบรรยายในเรื่องเกี่ยวกับ มารยาท การทำงานเป็นกลุ่ม การเข้าร่วมในกิจกรรม และการเข้าร่วมสังคม เป็นต้น

เมื่อมีข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะต้องมีความสมบัติรู้จักการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ข้อมูลสภาพแวดล้อมกับข้อมูลของตัวเอง แล้วจึงตัดสินใจเลือกสิ่งที่ต้องการ หลังจากนั้นจึงมีการวางแผนการเรียนของตนเองต่อไป

บทบาทของงานแนะแนวของโรงเรียนในส่วนนี้นั้นจะสำคัญมาก เพราะจะให้บริการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนให้มากที่สุด ข้อมูลหลักจะอยู่ในระเบียบสะสมส่วนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมนั้น ได้แก่ การให้บริการสนเทศ ที่งานแนะแนวจะต้องมีข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วทั้งในด้านทั่ว ๆ ไป ด้านการศึกษา การอาชีพ ด้านพัฒนาบุคลิกภาพ ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียน ส่วนการตัดสินใจนั้นฝ่ายแนะแนวจะต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการตัดสินใจของนักเรียน

ในกรณีที่นักเรียนตัดสินใจยังไม่ได้และต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ก็ขอเข้ารับบริการจากงานแนะแนวในงานบริการให้คำปรึกษา และคอยติดตามช่วยเหลือเกื้อหนุนในบริการจัดวางตัวบุคคล หลังจากนั้นฝ่ายแนะแนวจะต้องดำเนินการติดตามประเมินผลต่อไป

เมื่อผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียนของตนได้แล้ว ก็จะต้องมาพิจารณาหลักสูตรที่ใช้ อยู่ในโรงเรียนซึ่งฝ่ายแนะแนวจะต้องให้รายละเอียดในรายการต่อไปนี้ได้ คือ เรียนวิชาบังคับ วิชาแกนที่หน่วยการเรียน จะต้องเลือกวิชาเลือกบังคับเท่าใด เลือกวิชาเลือกเสรีเท่าใด เลือกรายวิชาใดบ้างจึงจะเป็นไปตามแผน โรงเรียนเปิดวิชาเลือกอะไรบ้าง จะเลือกอย่างไรจึงจะจบตามเงื่อนไขของหลักสูตร

จากบทบาทของงานแนะแนวดังกล่าว จะเห็นได้ว่างานแนะแนวมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีบทบาทที่สำคัญในการบริหารหลักสูตร การให้บริการแก่บุคลากร การวางแผนการเรียนและการเลือกวิชาเรียน การเลือกกิจกรรม การส่งเสริมการเรียน และมีบทบาทในเรื่องการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน อันจะส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมัศึกษามีความสมบูรณ์มากขึ้น

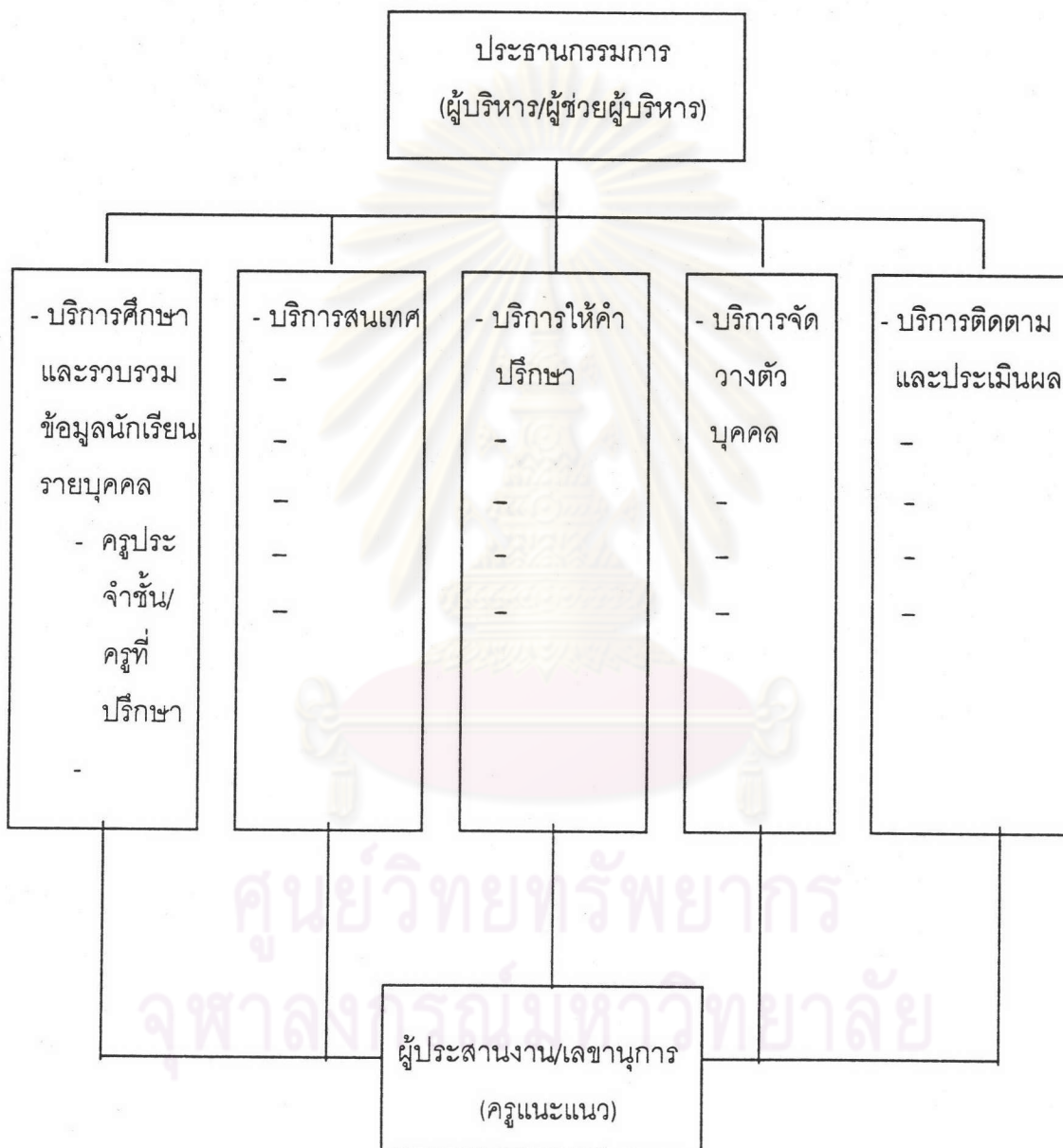
รูปแบบการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ (ม.ป.ป. : 22-27) ได้เสนอรูปแบบของการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

รูปแบบการบริหารงานแนะแนวที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการแนะแนวของโรงเรียน เป็นการร่วมรับผิดชอบงานแนะแนวของคณะครูในโรงเรียนที่ร่วมกันเป็นคณะกรรมการ โดยมีผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหารเป็นประธานกรรมการ ครูทุกคนหรือบางส่วนเป็นกรรมการและครูแนะแนวเป็นผู้ประสานงานหรือเลขานุการ คณะกรรมการชุดนี้จะแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานแนะแนวแต่ละด้านตามความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และความเหมาะสมของแต่ละคน ซึ่งอาจเสนอเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 รูปแบบการบริหารงานแนะแนวทั่วไป

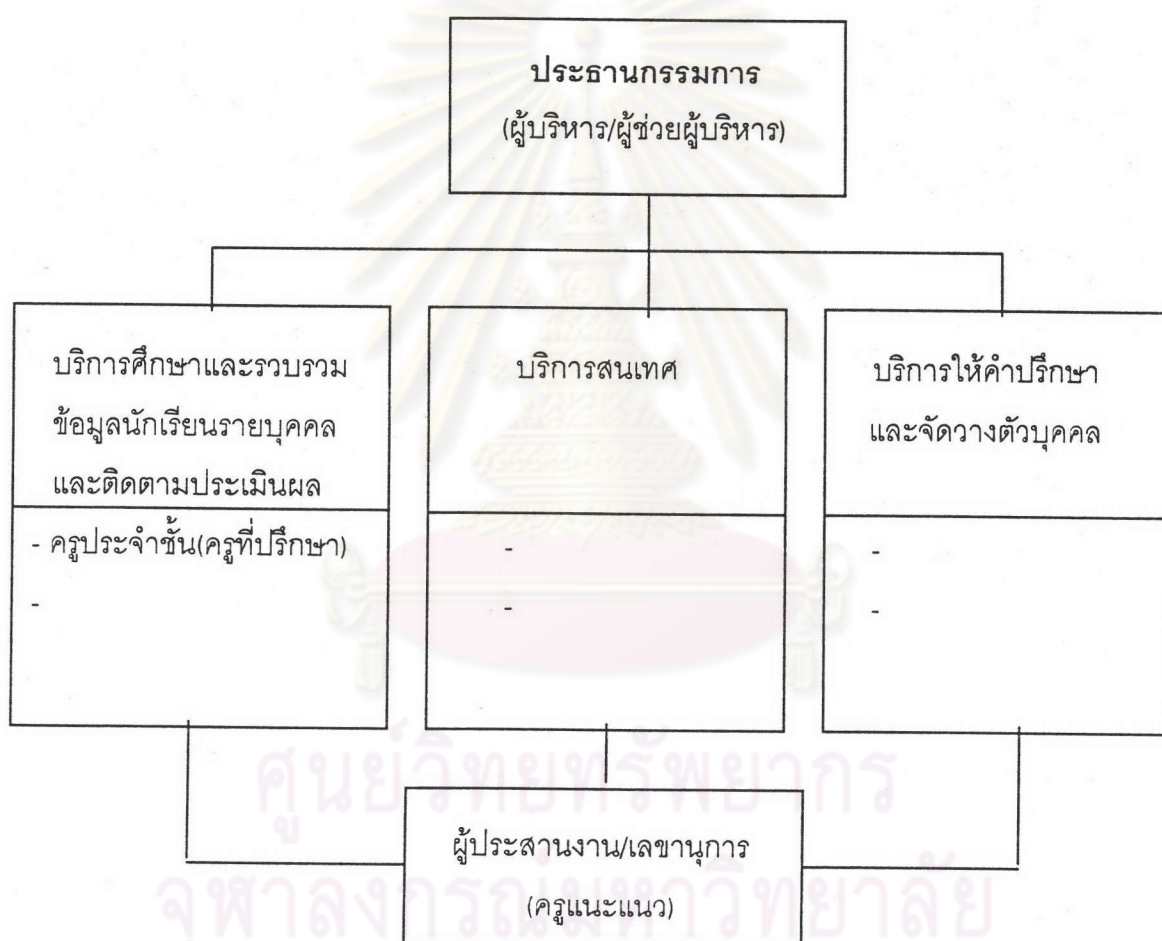
คณะกรรมการแนะแนว

ที่มา : กรมวิชาการ, คู่มือการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ม.ป.ป.), หน้า 22

สำหรับโรงเรียนที่ไม่สามารถแบ่งครูให้รับผิดชอบงานต่าง ๆ ได้ครบทั้ง 5 บริการ ดังกล่าวข้างต้น อาจรวมบางบริการเข้าด้วยกันให้เหลือเพียง 3 บริการ คือ รวมบริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลกับบริการติดตามและประเมินผล บริการให้คำปรึกษารวมกับบริการจัดวางตัวบุคคล ดังแผนภูมิข้างล่างนี้

แผนภูมิที่ 2 รูปแบบการบริหารงานแนะแนวในกรณีมีครูรับผิดชอบไม่ครบ 5 บริการ
คณะกรรมการแนะแนว

ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ต้องเป็นกรรมการรับผิดชอบบริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล

ที่มา : กรมวิชาการ, คู่มือการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ม.ป.ป.), หน้า 23

การจัดตั้งคณะกรรมการแนะแนว

ผู้บริหารคัดเลือกครูที่มีความเหมาะสมจำนวนหนึ่ง เป็นคณะกรรมการแนะแนวของโรงเรียน ถ้าโรงเรียนมีครูไม่มากนักอาจกำหนดให้ครูทุกคนเป็นกรรมการ โรงเรียนที่มีครูมาก อาจเลือกครูบางส่วนเป็นกรรมการ โดยมีผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหารเป็นประธาน ครูทุกคน หรือบางส่วนเป็นกรรมการ และครูแนะแนวทำหน้าที่เป็นผู้นำในการปฏิบัติงานประสานงาน หรือเลขานุการ คณะกรรมการชุดนี้รวมเรียกว่า คณะบุคลากรแนะแนวของโรงเรียน จะแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานแนะแนวแต่ละบริการตามความถนัด ความสนใจ ความสามารถ และความเหมาะสมของแต่ละคน เฉพาะบริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลนั้น ควรคัดเลือกครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นกรรมการรับผิดชอบ โดยมีหน้าที่ประสานงานและอำนวยความสะดวกแก่ คณะกรรมการคนอื่น ๆ ในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

เมื่อโรงเรียนได้แต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบงานบริการต่าง ๆ จะต้องระบุหน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการแต่ละบริการให้ชัดเจน เพื่อผู้ปฏิบัติงานจะได้ทราบว่าจะได้ทราบว่าจะงานในความรับผิดชอบของตนนั้นมีอะไรบ้าง ดังนี้

1. บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหาร/ผู้ช่วยผู้บริหาร
 - 1.1 ศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องงานแนะแนว
 - 1.2 สนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ
 - ให้มีบุคลากรรับผิดชอบงานแนะแนวโดยตรง
 - แต่งตั้งคณะกรรมการแนะแนวของโรงเรียน
 - จัดให้มีสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณในการดำเนินงานแนะแนว
 - 1.3 ส่งเสริมให้บุคลากรแนะแนว ได้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในงานแนะแนว เช่น ศึกษา ดูงาน อบรม สัมมนา
 - 1.4 ให้คำปรึกษาและขอเสนอแนะในการดำเนินงานแนะแนว
 - 1.5 จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวอย่างต่อเนื่อง
2. บทบาทของครูแนะแนว
 - 2.1 เป็นผู้นำในการปฏิบัติงานแนะแนว
 - 2.2 ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรแนะแนว
 - 2.3 รับผิดชอบจัดกิจกรรมในคาบกิจกรรมแนะแนว

- 2.4 จัดทำ จัดหา และพัฒนาเครื่องมือแนะแนว
- 2.5 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน ครูและผู้ปกครอง
- 2.6 พัฒนาริธีดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน
- 2.7 รวบรวมข้อมูล สถิติ อันเป็นประโยชน์ต่องานแนะแนวในโรงเรียน
- 2.8 ประเมินผลการปฏิบัติงานแนะแนว

3. บทบาทและหน้าที่ของครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น

ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น เป็นผู้รับผิดชอบต่อการจัดสภาพแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียน จึงถือได้ว่าครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น มีบทบาทสำคัญต่อการปรับตัวของนักเรียน และครูที่ปรึกษาจึงเป็นผู้ที่ทำงานด้านการแนะแนวโดยหน้าที่ บทบาทของครูที่ปรึกษามีดังนี้

- 3.1 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน
- 3.2 รับผิดชอบกิจกรรมแนะแนว
- 3.3 เข้าใจและยอมรับพฤติกรรมตามวัยของนักเรียน
- 3.4 ยอมรับความจริงที่ว่า "พฤติกรรมย่อมมีสาเหตุ" การที่นักเรียนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้นย่อมมีสาเหตุต่าง ๆ กัน
- 3.5 รวบรวมและวินิจฉัยข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน และบันทึกในระเบียบสะสม
- 3.6 ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องการปรับตัว
- 3.7 ร่วมมือกับผู้ปกครอง

4. บทบาทและหน้าที่ของครูประจำวิชา

- 4.1 สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- 4.2 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน
- 4.3 เข้าใจและยอมรับพฤติกรรมตามวัยของนักเรียน
- 4.4 ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนในด้านการปรับตัว การศึกษาและอาชีพ

5. บทบาทและหน้าที่ของกรรมการฝ่ายบริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน

รายบุคคล

- 5.1 สร้างและจัดหาเครื่องมือเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล เช่น แบบสอบถาม แบบทดสอบ และระเบียบสะสม เป็นต้น
- 5.2 ดำเนินการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เช่น ประวัติส่วนตัวและครอบครัว สภาพเศรษฐกิจ สัมพันธภาพทางสังคม บุคลิกภาพ ความสนใจ ผลการเรียนและสุขภาพ เป็นต้น

5.3 วิเคราะห์และวินิจฉัยข้อมูล เพื่อช่วยให้ครูรู้จักนักเรียนรายบุคคลและนักเรียนรู้จักตนเองด้วย

5.4 ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาทุกคนต้องรับผิดชอบรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในความดูแลของตนเป็นรายบุคคล แล้ววิเคราะห์ลงในระเบียบสะสม

6. บทบาทและหน้าที่ของกรรมการฝ่ายบริการสนเทศ

6.1 ติดต่อขอข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาอาชีพ และการพัฒนาบุคลิกภาพที่นักเรียนควรทราบจากแหล่งต่าง ๆ

6.2 จัดทำและจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น แผนภูมิ แผ่นภาพ สไลด์ ฯลฯ เกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ และการพัฒนาบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และความต้องการของนักเรียน

6.3 เสนอความรู้และข้อมูลที่นักเรียนควรทราบ โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดป้ายสนเทศ จัดทำเอกสารแนะแนวและจัดอภิปราย เป็นต้น

6.4 จัดกิจกรรมแนะแนว

6.5 ติดตามผลและประเมินผลให้บริการสนเทศ

7. บทบาทและหน้าที่ของกรรมการฝ่ายบริการให้คำปรึกษา

7.1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือต่าง ๆ มาพิจารณาเพื่อให้คำปรึกษา

7.2 ให้คำปรึกษาทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

7.3 ติดตามผลนักเรียนหลังจากให้คำปรึกษา

7.4 นำปัญหาที่ซับซ้อนของนักเรียนเข้าที่ประชุมเพื่อพิจารณา

7.5 จัดส่งนักเรียนที่ควรให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษไปรับบริการจากหน่วยงาน

นั้น ๆ

7.6 ให้บริการแก่ผู้ปกครองที่มาปรึกษาเกี่ยวกับปัญหานักเรียน

7.7 ติดตามและประเมินผลการให้บริการให้คำปรึกษา

8. บทบาทและหน้าที่ของกรรมการฝ่ายบริการจัดวางตัวบุคคล

8.1 สนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จในแผนการที่ได้ตัดสินใจ

ดำเนินการ

8.2 ประสานงานกับฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจกรรมนักเรียน เพื่อช่วยนักเรียนเลือกวิชาเรียน เลือกกิจกรรม ได้อย่างเหมาะสม

8.3 ติดต่อประสานงานและคัดเลือกนักเรียนรับทุนการศึกษา จัดหางานให้นักเรียนทำ และส่งนักเรียนฝึกงาน

8.4 จัดโครงการพิเศษเพื่อสนองความต้องการของนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น การจัดอาหารกลางวัน การจัดสวัสดิการแก่นักเรียนในการเดินทางไป-กลับ และการจัดชุมนุมส่งเสริมบุคลิกภาพ เป็นต้น

8.5 ติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดทำทำเนียบของแหล่งให้บริการทั้งในด้านการศึกษา อาชีพ และการพัฒนาบุคลิกภาพ

8.6 ร่วมกับงานพยาบาลของโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ

8.7 ติดตามผลและประเมินผลการให้บริการจัดวางตัวบุคคล

9. บทบาทและหน้าที่ของกรรมการฝ่ายบริการติดตามและประเมินผล

9.1 ติดตามผลนักเรียนที่กำลังเรียน นักเรียนที่จบการศึกษาและที่ออกกลางคัน

9.2 กำหนดเกณฑ์ของงานแต่ละบริการ เพื่อตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานในรอบปี

การประเมินผลโครงการบริการแนะแนว

บริการแนะแนวก็เช่นเดียวกับโครงการงานอื่น ๆ คือ จะต้องมีการประเมินผลการทำงานเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อศึกษาและตรวจสอบว่า การดำเนินงานของโครงการบริการแนะแนว ได้ดำเนินไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินผลจะเป็นข้อมูลเบื้องต้น สำหรับใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงบริการแนะแนว ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

พนม ลีมาอารีย์ (2533 : 274) ได้กล่าวถึง การประเมินผลโครงการบริการแนะแนวไว้ในลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ความสำคัญของการประเมินผลโครงการบริการแนะแนว

การประเมินผลโครงการบริการแนะแนว ถ้าได้มีการจัดทำอย่างกว้างขวาง และเหมาะสม ก็จะช่วยให้อุทิศกรรมการแนะแนวของโรงเรียน ได้รู้ว่าการจัดบริการแนะแนวของตน มีความก้าวหน้ามากน้อยเพียงไร มีจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องอะไรบ้าง ทำให้สามารถปรับปรุงแก้ไขการให้บริการของตนให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แม้ว่าการประเมินผลโครงการจะเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการทำงาน แต่ก็ยังมีโรงเรียนอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้จัดให้มีการประเมินผลโครงการบริการแนะแนว ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากมองไม่เห็นความสำคัญ หรืออาจจะเพราะโรงเรียนขาดความพร้อมในเรื่อง กำลังคนงบประมาณ และเวลาที่จะปฏิบัติงานในด้านนี้

ดังนั้นในการดำเนินงานเพื่อประเมินผลโครงการบริการแนะแนว คณะกรรมการประเมินผล ควรจะได้พิจารณาตัดสินใจเลือกเครื่องมือและวิธีการที่เป็นไปได้และดีที่สุดที่จะใช้ในการประเมินผล และควรจะได้มีการประเมินผลทั้งในด้านกระบวนการ (process evaluation) และในด้านผลผลิต (product evaluation) ที่ได้จากการจัดโครงการบริการแนะแนว

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การเรียนการสอน ตลอดจนบริการและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน จำเป็นจะต้องอาศัยข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลเป็นเครื่องชี้แนะแนวทาง ดังนั้นข้อมูลส่วนที่มีความสำคัญมากที่สุดในการประเมินผล ก็คือข้อเสนอแนะ ซึ่งคณะกรรมการประเมินผลเสนอแนะเพิ่มเติมจากผลที่ได้จากการประเมิน คุณค่าของการประเมินผลจะมีน้อยมาก ถ้าข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขไม่ได้รับการนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างแท้จริง

ความมุ่งหมายของการประเมินผลโครงการบริการแนะแนว

1. เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของโครงการบริการแนะแนว ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียนมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อตรวจสอบผลของโครงการบริการแนะแนวว่าช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตนเองและสามารถนำตนเองได้เพียงใด
3. เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินผลโครงการบริการแนะแนว ไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน บริการและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มีความเหมาะสมและสนองความต้องการของนักเรียนอย่างแท้จริง
4. เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินผล ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการบริการแนะแนวของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มาตรการในการประเมินผลโครงการบริการแนะแนว

1. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมินผลไว้อย่างชัดเจน
2. กำหนดงานที่จะทำการประเมินผล และบอกเกณฑ์ที่จะแสดงถึงความก้าวหน้าของโครงการบริการแนะแนว

3. ออกแบบสร้างเครื่องมือ หรือเทคนิคที่สามารถวัดความก้าวหน้าของบริการ
แนะแนวตามงานที่กำหนด
4. รวบรวมข้อมูลที่มีความสมบูรณ์จากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการบริการ
แนะแนว
5. นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ตัดสินผลตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ และอภิปราย
ให้ข้อเสนอแนะ

ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินผลโครงการบริการแนะแนว

เนื่องจากโครงการบริการแนะแนวเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรหลายฝ่าย และเป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวาง ดังนั้นในการประเมินผลโครงการจึงมีความจำเป็นจะต้องจัดทำในรูปคณะกรรมการ เพื่อช่วยให้การประเมินผลโครงการได้ข้อมูลกว้างขวางและมีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ คณะกรรมการการประเมินผลโครงการบริการแนะแนว ควรจะประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

1. คณะกรรมการแนะแนวของโรงเรียน
2. ผู้แทนบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน
3. บุคลากรจากภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านการแนะแนวที่ทางโรงเรียนเชิญมา
ร่วมเป็นกรรมการ

เทคนิคและเครื่องมือที่นำมาใช้ในการประเมินผลโครงการบริการแนะแนว

สำหรับเทคนิคและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลนั้น โดยทั่วไป ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ แบบตรวจสอบ แบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า การทดสอบผลการเรียน การศึกษารายกรณี การสำรวจและการทดลอง แต่ในการประเมินผลโครงการบริการแนะแนวแต่ละครั้ง จะใช้เทคนิค หรือเครื่องมือชนิดใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมินผลครั้งนั้น ๆ ว่าต้องการทราบความก้าวหน้าในเรื่องอะไร ดังนั้นการเลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมินผลจึงขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมินผลเป็นสำคัญ

ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากงานแนะแนวเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรและหน่วยงานหลายฝ่าย ดังนั้นในการประเมินผลโครงการบริการแนะแนว จึงมีความจำเป็นจะต้องรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานแนะแนวของโรงเรียน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม เพื่อช่วย

ให้ผลที่ได้จากการประเมินเป็นที่ยอมรับและสามารถเชื่อถือได้ สำหรับบุคคลที่ควรจะได้เป็นผู้ให้ข้อมูลในการประเมินผลโครงการบริการแนะแนว ได้แก่ บุคคลต่อไปนี้

1. นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียน
2. นักเรียนเก่าที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว ทั้งผู้ที่สำเร็จการศึกษาและผู้ที่เรียนไม่สำเร็จการศึกษา
3. บิดามารดา หรือผู้ปกครองของนักเรียน
4. คณะครูในโรงเรียน
5. คณะกรรมการแนะแนวของโรงเรียน
6. คณะผู้บริหารของโรงเรียน
7. ผู้บริหารสถานศึกษาที่นักเรียนของทางโรงเรียนไปศึกษาต่อ
8. นายจ้างที่นักเรียนของทางโรงเรียนไปทำงานด้วย
9. ผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนว และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดโครงการบริการแนะแนวของโรงเรียน

หัวข้องานที่ควรประเมินผล

เนื่องจากในการประเมินผลโครงการบริการแนะแนว จำเป็นจะต้องประเมินทั้งในด้านการกระบวนการและในด้านผลผลิตที่ได้จากโครงการบริการแนะแนว ดังนั้นหัวข้องานที่จะประเมินผลจึงแยกเป็น 2 ลักษณะ

1. หัวข้องานที่จัดอยู่ในกระบวนการของโครงการบริการแนะแนว
 2. หัวข้องานที่จัดเป็นผลผลิตของโครงการบริการแนะแนว
1. หัวข้องานที่จัดอยู่ในกระบวนการของโครงการบริการแนะแนว ที่ควรได้รับการประเมินผล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้
 - 1.1 บริการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จะประเมินในประเด็นต่อไปนี้
 - 1.1.1 ความพร้อมและความสมบูรณ์ของรายละเอียดของนักเรียนแต่ละคนที่ได้บันทึกไว้ในระเบียบสะสม
 - 1.1.2 ความถูกต้อง ความเที่ยงตรงและความแจ่มแจ้งของรายละเอียดที่บันทึกไว้ในระเบียบสะสม

1.2 บริการสนเทศ จะประเมินในประเด็นต่อไปนี้

- 1.2.1 ปริมาณหนังสือและเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว และสังคม ที่มีอยู่ในศูนย์สนเทศ หรือที่มีอยู่ในห้องสมุด
- 1.2.2 การแยกประเภทหนังสือ เอกสาร และข่าวสารต่าง ๆ ที่ฝ่ายแนะแนว ได้จัดทำมา
- 1.2.3 กิจกรรมที่ใช้ในการให้บริการสนเทศ
- 1.2.4 ความสนใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสือ เอกสาร ข่าวสาร และกิจกรรมต่าง ๆ ของบริการสนเทศ

1.3 บริการให้คำปรึกษา จะประเมินในประเด็นต่อไปนี้

- 1.3.1 คุณสมบัติและคุณวุฒิของครูแนะแนว
- 1.3.2 การจัดเวลาในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน
- 1.3.3 จำนวนนักเรียนที่มาใช้บริการให้คำปรึกษา

1.4 บริการจัดวางตัวบุคคล จะประเมินในประเด็นต่อไปนี้

- 1.4.1 การให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการเลือกแผนการเรียน
- 1.4.2 การให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการลงทะเบียนและในการเลือก

วิชาเรียน

- 1.4.3 การให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการเลือกอาชีพ
- 1.4.4 การจัดหางานให้นักเรียนทำในเวลาว่างจากการเรียน
- 1.4.5 การหางานให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษา

1.5 บริการติดตามผล จะประเมินในประเด็นต่อไปนี้

- 1.5.1 การติดตามศึกษานักเรียนที่เลื่อนชั้นสูงขึ้น
- 1.5.2 การติดตามศึกษานักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือเป็นพิเศษ
- 1.5.3 การติดตามศึกษานักเรียนทั่วไปที่ได้รับบริการต่าง ๆ ของ

โรงเรียน

- 1.5.4 การติดตามศึกษานักเรียนเก่าที่ออกจากโรงเรียน
- 1.5.5 การติดต่อกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียน
- 1.5.6 การติดต่อกับหัวหน้าสถานศึกษาที่นักเรียนไปศึกษาต่อ
- 1.5.7 การติดต่อกับนายจ้างที่นักเรียนไปทำงานด้วย

1.6 การจัดและการบริหารงาน จะประเมินในประเด็นต่อไปนี้

- 1.6.1 ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของบริการแนะแนว
- 1.6.2 เจตคติของผู้บริหารที่มีต่องานแนะแนว
- 1.6.3 การให้การสนับสนุนของผู้บริหารต่องานแนะแนว
- 1.6.4 การดำเนินการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว

2. หัวข้องานที่จัดเป็นผลผลิตของโครงการบริการแนะแนว ที่ควรจะได้รับ การประเมินผล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ผลผลิตที่ได้เกี่ยวกับความเจริญงอกงามของนักเรียน จะประเมินในประเด็นต่อไปนี้

- 2.1.1 นักเรียนที่มีการปรับปรุงเกี่ยวกับการมีวินัยในตนเอง(Self-discipline)
- 2.1.2 นักเรียนมีการปรับปรุงด้านการปรับตัวทางสังคม
- 2.1.3 ปัญหาด้านความประพฤติของนักเรียนมีลดน้อยลง
- 2.1.4 การออกกลางคันของนักเรียนลดน้อยลง
- 2.1.5 นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่พึงพอใจ
- 2.1.6 นักเรียนมีความมั่นใจในอนาคตของตนเพิ่มมากขึ้น
- 2.1.7 นักเรียนรู้จักตนเองเพิ่มมากขึ้น
- 2.1.8 นักเรียนแสดงออกถึงการมีปรัชญาชีวิตที่มีคุณค่า
- 2.1.9 นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจเพิ่มขึ้น แสดงถึงการมีความ

สามารถนำตนเอง (Self-direction) ของนักเรียน

2.1.10 นักเรียนได้รับการช่วยเหลือในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว และสังคมที่ดีกว่าเดิม

2.1.11 นักเรียนมีการปรับปรุงระดับความสำเร็จที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถ

2.2 ผลผลิตที่เกี่ยวกับความเจริญงอกงามของครู จะประเมินในประเด็นต่อไปนี้

2.2.1 คณะครูในโรงเรียนมีการปรับปรุงเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือ และความรับผิดชอบในการทำงาน

2.2.2 คณะครูมีเจตคติที่ดีต่อโครงการบริการแนะแนว

2.2.3 คณะครูมีความสนใจที่จะเข้ารับการอบรม (In-service Training)

เกี่ยวกับการแนะแนว

2.2.4 คณะครูตระหนักและเข้าใจถึงความต้องการของนักเรียนและรู้ว่าจะสอนอย่างไร จึงจะเกิดผลดีแก่นักเรียน

2.2.5 คณะครูตระหนักถึงจุดอ่อนของตนและเกิดความมุงอกงามในการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง

2.3 ผลผลิตที่เกี่ยวกับการปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน จะประเมินในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.3.1 มีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่าง บ้าน โรงเรียนและชุมชน

2.3.2 มีการประชาสัมพันธ์ขึ้น

2.3.3 มีการปรับปรุงหลักสูตร

2.3.4 มีการปรับปรุงโครงการบริการแนะแนว

2.3.5 มีการเพิ่มและลดวิชาบางวิชาให้เหมาะสม

2.3.6 มีการปรับปรุงการเรียนการสอนดีขึ้น

2.3.7 นักเรียนมีการเปลี่ยนวิชาลดน้อยลง

2.3.8 ศีลธรรมของโรงเรียนดีขึ้น

ประโยชน์ของการประเมินผลโครงการบริการแนะแนว

1. ช่วยให้ผู้สามารถจัดบริการแนะแนวให้มีความเหมาะสมและอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนมากยิ่งขึ้น
2. ช่วยให้ผู้ถึงข้อบกพร่องของการดำเนินงานบริการแนะแนว ทำให้สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ถูกต้อง
3. ช่วยให้โรงเรียนได้มีการปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอน บริการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สนองความต้องการและส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. ช่วยให้โรงเรียน ผู้ปกครองของนักเรียนและชุมชนได้ร่วมมือและประสานงานกันอย่างใกล้ชิด เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานการศึกษาของโรงเรียน
5. ช่วยให้บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนมองเห็นความสำคัญของการแนะแนว และให้ความร่วมมือแก่งานแนะแนวของโรงเรียนอย่างเต็มกำลังความสามารถ

จากลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การประเมินผลโครงการบริการแนะแนวเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องที่มีทั้งการประเมินผล ระหว่างการดำเนินการ และการประเมินผลเมื่อดำเนินการสิ้นสุดลงเพื่อพิจารณาตัดสินคุณค่า และผลงานของการบริการแนะแนว โดยการพิจารณาศึกษาว่า บริการแนะแนวที่ทางโรงเรียนได้จัดให้กับนักเรียนของตนนั้น เป็นไปตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ทางโรงเรียนได้กำหนดไว้หรือไม่ และผลงานที่ปรากฏออกมานั้นเป็นอย่างไร

ดังนั้นการประเมินผลโครงการบริการแนะแนวจะช่วยให้โรงเรียนได้ตระหนักว่าโรงเรียนได้จัดบริการให้ความช่วยเหลือนักเรียนของตนอย่างเหมาะสม พอเพียงและสนองความต้องการของนักเรียนอย่างแท้จริงหรือไม่สำหรับวิธีการที่นำมาใช้ในกระบวนการประเมินผลนั้น จะมีทั้งวิธีการที่เป็นอ้อมนัย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ และวิธีการที่เป็นปรมัย เช่น การทดสอบการใช้แบบสอบถาม เป็นต้น การประเมินผลโครงการบริการแนะแนวที่มีความกว้างขวางและสมบูรณ์ จะช่วยชี้บ่งให้เห็นความเจริญงอกงามของนักเรียนแต่ละคน และความพร้อมของบริการแนะแนวอีกด้วย

เขตการศึกษา 12

เขตการศึกษา 12 มีสภาพทั่วไปทางด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม พอสรุปได้ดังนี้ (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, 2539 : 1-4)

พื้นที่และอาณาเขต

เขตการศึกษา 12 อยู่ภาค ตะวันออก มีอาณาเขตครอบคลุม 8 จังหวัด คือ จังหวัด ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครนายก จันทบุรี ตราด และสระแก้ว มีพื้นที่ทั้งหมด 36,213.19 ตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือ	จดเขตการศึกษา 6 ที่จังหวัดสระบุรี จดเขตการศึกษา 11 ที่จังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดบุรีรัมย์
ทิศใต้	จดอ่าวไทย
ทิศตะวันออก	จดประเทศกัมพูชา
ทิศตะวันตก	จดเขตการศึกษา 1 ที่จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดปทุมธานี กรุงเทพมหานคร และอ่าวไทย

ลักษณะภูมิประเทศ

ทางด้านเหนือของเขตการศึกษา 12 จะเป็นที่ราบสูง มีภูเขามาก ระหว่างภูเขาเป็นที่ราบ ยอดเขาที่สูงที่สุดคือยอดเขาสอยดาว จังหวัดจันทบุรี สูง 1,639 เมตรจากระดับน้ำทะเล ที่ราบลุ่มที่สำคัญ เช่น ที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกง ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดปราจีนบุรี มีแม่น้ำที่สำคัญหลายสาย เช่น แม่น้ำบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา แม่น้ำประแส จังหวัดระยอง แม่น้ำจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีชายหาดที่สวยงาม เช่น หาดบางแสน หาดพิทยา จังหวัดชลบุรี หาดสวนสน จังหวัดระยอง และหาดไม้รูด จังหวัดตราด มีเกาะที่สวยงามและสำคัญ เช่น เกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี เกาะเสม็ด (เกาะแก้วพิสดาร) จังหวัดระยอง เกาะช้าง เกาะกูด จังหวัดตราด สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเหมาะสำหรับเป็นแหล่งท่องเที่ยวและการอุตสาหกรรม

สภาพเศรษฐกิจและสังคม

เขตการศึกษา 12 อยู่ในเขตพัฒนาอุตสาหกรรม (Eastern Sea Board) มีนิคมอุตสาหกรรมและธุรกิจอุตสาหกรรมเกือบทุกจังหวัด ซึ่งนำความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและอาชีพมาสู่ภูมิภาคนี้ จึงทำให้สภาพเศรษฐกิจค่อนข้างดี และเกิดสังคมเมืองมากขึ้น

สภาพการศึกษา

มีสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท จัดการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อการปรับตัวและสนองความต้องการด้านแรงงานของภูมิภาค มีรายละเอียดดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 12

สังกัด (กรม)	จำนวน สถานศึกษา	จำนวนครู			นักเรียน/ นักศึกษา	อัตราส่วน ครู : นร.	จำนวน ห้อง	อัตราส่วน ห้อง : นร.
		สอน	ไม่สอน	รวม				
สปช.	1,960	21,692	798	22,490	419,171	1:19	19,361	1:22
สศ.	165	7,143	413	75,561	54,786	1:20	3,725	1:42
สข.								
- สามัญ	199	4,956	223	5,179	132,399	1:26	3,625	1:37
- อาชีวะ	22	684	94	778	23,582	1:30	596	1:40
อศ.	19	1,321	100	1,421	32,988	1:23	888	1:37
ร.ม.	2	98	11	109	1,511	1:14	62	1:24
พล.	1	56	4	60	363	1:6	-	-
ศก.	1	57	5	62	431	1:7	15	1:29
ราชภัฏ								
- สาธิต	2	17	-	17	298	1:18	8	1:37
- ราชภัฏ	2	351	1	352	5,915	1:17	-	-
รวม	2,373	36,375	1,649	38,024	771,444	1:20		

ที่มา : สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 12, เอกสารสรุปผลการปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2539 (อัดสำเนา, 2539), หน้า 3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษานอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 12

สังกัด (กรม)	จำนวน สถานศึกษา	จำนวนครู			นักเรียน นักศึกษา	อัตราส่วน ครู : นร.	จำนวน ห้อง	อัตราส่วน ห้อง : นร.
		สอน	ไม่สอน	รวม				
เมืองพัทยา	10	295	-	295	7,799	1:26	246	1:32
เทศบาล	44	1,007	14	1,021	23,885	1:23	765	1:31
ต.ช.ด. (กรมตำรวจ)	18	191	-	191	3,197	1:17	151	1:21
กรมประชา สงเคราะห์	1	16	-	16	150	1:9	6	1:25
สาริต (ม.บูรพา)	1	53	2	55	1,110	1:20	28	1:40
ม. บูรพา (อุดมศึกษา ของรัฐ)	1	362	-	362	6,330	1:17	-	-
ม. ศรีปทุม (อุดมศึกษา ของเอกชน)	1	55	10	65	2,321	1:36	-	-
รวม	76	1,979	26	2,005	44,774	1:22		

ที่มา : สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 12, เอกสารสรุปผลการ
ปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2539 (อัดสำเนา, 2539), หน้า 4

อำนาจหน้าที่ของสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 12

พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เขตการศึกษา 1-12 มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ปฏิบัติงานวิชาการด้านการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม รวมทั้ง
สนับสนุนการปฏิบัติงานทางวิชาการแก่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการ
อำเภอ และหน่วยงานอื่น ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ตลอดจนการ
ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม
ของเขตการศึกษา

2. พัฒนาระบบ รูปแบบ หลักสูตรและวิธีการจัดการศึกษา ตลอดจนติดตามผลการใช้หลักสูตร สื่อการเรียนการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ รวมทั้งการส่งเสริม และควบคุมมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

3. นิเทศ ติดตาม และประเมินผล การปฏิบัติงานวิชาการของหน่วยงานในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการให้เป็นไปตามหลักวิชาการ และแผนงานของกระทรวง

4. ประสานงานและดำเนินการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ ภายในพื้นที่รับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมาย

5. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุทัศน์ ทิพย์สุวรรณ (2523 : 143-145) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดบริการแนะแนวของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีดังนี้ คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียน ครูแนะแนว และคณะครู มีการติดต่อประสานงานกันน้อย
2. ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้วางโครงการปฏิบัติงานแนะแนวอย่างรัดกุม
3. โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดบริการแนะแนว และมีห้องไม่เพียงพอที่จะจัดเป็นห้องแนะแนวได้โดยเฉพาะ
4. โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์งานแนะแนวทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
5. ครูแนะแนวและคณะครูมีชั่วโมงสอนมากจนไม่มีเวลาทำงานแนะแนว
6. ครูแนะแนวไม่ได้ศึกษาทางวิชาการแนะแนวโดยเฉพาะ จึงพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน นอกจากนี้คณะครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการแนะแนวในโรงเรียนด้วย
7. นักเรียนไม่ได้รับการสำรวจปัญหาและความต้องการของนักเรียน ประกอบกับมีนักเรียนอยู่ในความรับผิดชอบของครูแนะแนวมากเกินไป นักเรียนจึงมักแก้ปัญหาด้วยตนเองมากกว่าปรึกษาครูแนะแนว
8. ผู้ปกครองมีฐานะยากจนและขาดการเอาใจใส่ที่ดี และนักเรียนเองก็ขาดแหล่งความรู้ที่จะศึกษาในชุมชน
9. โรงเรียนขาดการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรในการช่วยเหลือนักเรียน ในด้านพัฒนาการต่าง ๆ และการติดตามผลนักเรียนไม่ได้ผลเต็มที่ เพราะขาดความร่วมมือจากนักเรียน

มุกดา สุคนธ์ไธสธ (2533 : ง) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่มีการจัดบริการแนะแนวครบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ บริการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล

1.1 บริการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก จัดโดยมีการวางแผน มีบุคลากรรับผิดชอบ และร่วมมือกับครู-อาจารย์ในด้านข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

1.2 บริการสนเทศ จัดทั้ง 3 ด้าน คือ ทางด้านการศึกษา อาชีพ และด้านสังคมส่วนบุคคล

1.3 บริการให้คำปรึกษา เน้นที่การให้การปรึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อให้ให้นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาของตน

1.4 บริการจัดวางตัวบุคคล จัดโดยการแต่งตั้งครู-อาจารย์อื่น ๆ เป็นคณะกรรมการจัดสรรทุนให้นักเรียน

1.5 บริการติดตามผลจัดโดยขอความร่วมมือจากครู-อาจารย์อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนว

2. ปัญหาในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีผู้ระบุในระดับมาก คือ อัตรากำลังอาจารย์แนะแนวไม่พอเพียง

Rottschafer (1972 : 1448-A) ได้ศึกษาสภาพและข้อบ่งชี้ของบริการแนะแนวในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของสมาคมคริสเตียนแห่งชาติ จำนวน 20 โรงเรียน การวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนแรกเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม ตามครูใหญ่ 20 คน ครู 107 คน และผู้แนะแนว 25 คน ตอนที่สองเป็นการศึกษาทัศนคติของบุคลากรดังกล่าวที่มีต่อโครงการแนะแนวในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า

1. ครูใหญ่ทุกคนเห็นความจำเป็นของบริการแนะแนว และพยายามที่จะสนับสนุนให้โครงการนี้สมบูรณ์ขึ้น

2. มีโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างเพียง 25 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่มีผู้แนะแนวเต็มเวลา

3. ครูส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมตัวทางวิชาการมาเพื่อรับผิดชอบในการจัดบริการแนะแนว

4. ทัศนคติของครูใหญ่ ครูแนะแนว และครูที่มีต่อโครงการแนะแนวในโรงเรียน ไม่มีความแตกต่างกัน

5. ความมั่นคงของโครงการแนะแนว ขึ้นอยู่กับการศึกษาที่ครูใหญ่มีทัศนคติในทางบวก ต่อโครงการแนะแนว การจัดบริการให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างมีระบบ และการให้ข่าวสารทางการศึกษาและอาชีพอย่างกว้างขวาง ส่วนสาเหตุที่ทำให้โครงการแนะแนวในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังเป็นเพราะการขาดบุคลากรที่จะมาดำเนินงาน กล่าวคือโรงเรียนมีผู้แนะแนวเต็มเวลาน้อย ไม่มีการฝึกอบรมครูประจำการและขาดการติดตามผลนักเรียนที่เรียนสำเร็จหรือออกกลางคัน

จากผลของงานวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า บริการแนะแนวในโรงเรียนเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการศึกษามาก เพราะบริการนี้มุ่งช่วยนักเรียน และบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญ และประสานร่วมมือกัน จะต้องได้รับการสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณ บุคลากร อุปกรณ์ และสถานที่อย่างเพียงพอ รวมทั้งจะต้องสร้างงานให้เป็นระบบ ที่มีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนและเกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียน จึงจะเป็นผลทำให้งานบริการแนะแนวในโรงเรียนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และสามารถทำให้การแนะแนวเป็นเครื่องมือในการช่วยเหลือเด็กได้อย่างแท้จริง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย